

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutro“ izdaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.—, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Stronmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Praznik naše narodne prosvete

V Ljubljani so včeraj zborovali številni delegati prosvetnih društev
Manifestacijski zbor — mejnik nove dobe v probuji naroda
Vodilna ideja: poglobitev državljanske vzgoje vsepovsod!

Ljubljana, 5. novembra 1933.
Ljubljanska Zveza kulturnih društev,
v kateri je včlanjenih 337 prosvetnih
organizacij, je danes imela svoj redni
občni zbor. Zbralo se je toliko kulturnih
delavcev iz mesta in dežele, kakor jih ni
bilo videti niti ob desetletnici ZKD. Zato
je predsednik direktor Jug lahko takoj v
uvodu svojega pozdravnega govora na-
glasil, da to ni navaden redni občni zbor,
temveč manifestacijska kulturna skup-
ščina, velik praznik kulturnega dela.
Velika razsvetljena dvorana Kazine,
okrašena s sohami pokojnega dr. Žerjave
in Tyrša, z veliko kraljevo sliko na
odru in s tremi velikimi trobojkami, je
dala primeren okvir zborovanju, na ka-
terem so bili združeni v najlepši harmo-
niji: intelektualec poleg kmečkega gos-
podarja, delavec poleg uradnika, profes-
or in učitelj poleg obrtnika. Zlasti mo-
ramo poudariti razveseljivo veliko ude-
ležbo zavednih kmetov in delavskih
mož, ki so svojo voljo do kulturnega
udeleževanja izpričevali ne samo z veli-
kim zanimanjem, s katerim so sledili
krasnemu poteku skupščine, temveč so
se pozneje tudi oglašili v debati in vobče
izkoristili ves dan tako, da so ponesli
iz Ljubljane mnogo novih pobud.
Ze pred deveto uro se je dvorana za-
čela polniti in je bila dobre četrt ure na-

to, ob otvoritvi zbora, docela zasedena.
Delegati so zastopali najrazličnejša pro-
svetna, sokolska, narodna in narodno
obrambna društva. V lepem številu je
bila zastopana tudi akademska in druga
omladina. Ministra dr. Kramerja, ki
je odsoten na svečanostih v Kragujevcu,
je zastopal narodni poslanec dr. Stane
Rape, bansko upravo in posebej še po-
dbana načelnik prosvetnega oddelka prof.
Josip Breznik, navzoči so bili senatorji
dr. Novak, dr. Ravnihar in dr. Rožič, iz-
med poslancev naj omenimo g. Krejčija
iz bivše mariborske oblasti, Profesorsko
društvo je zastopal prof. Peric, Narodno
odbrano dr. Cepuder, mariborsko ZKD
polkovnik Vidmar, naše učiteljsko pred-
sednik Dimnik, nadalje so bili navzoči
banski inspektor Vrhovnik, za napredno
akademsko starešinstvo predsednik dr.
Tomineš in primarij prof. dr. Zalokar,
za konsorcij „Jutra“ in Vodnikovo družbo
načelnik Adolf Ribnikar in dr. Milko
Brezigar, za JNS ban. tajnik dr. Zajec, za
Jadransko stražo tajnik dr. Jeglič. Pe-
strost zbora so s svojo navzočnostjo po-
častile tudi dame, med njimi znani naša
prosvetni delavki gospe Govekarjeva in
Zemljanova.
Vso to družbo je toplo pozdravil pred-
sednik direktor Jug z naslednjim lepim
govorom:

Predsednik ZKD direktor Anton Jug

ležnostjo in simpatijo se spominjamo mi-
nistra dr. Alberta Kramerja, sobojnika
in političnega dediča dr. Gregorja Žerjave.
Vselej je rade volje na strani ZKD, vselej
bo ostal z nami. (Ovacije.)

Ko velja ta klic vam vsem živim, se mo-
ram ob priliki ravno kar minilega praznika
vseh mrtvih spominjati tudi enega izmed
najodličnejših umirlih kulturnih delavcev
in obenem največjih Jugoslovenov, usta-
novitelja in očeta naše ZKD dr. Gregorja
Žerjave, ki nam mora vedno veljati kot
besečji vzgled izrednega delavnega in ideal-
nega moža, ki je pri vsem svojem politi-
čnem udejstvovanju bil pred vsem in emi-
nentno kulturni delavec, ker je pravilno
smatral, da je pravo izhodišče za politično
delo najprej in edino kulturno delo, kar
smo danes po tolikih letih ponovno pod-
črtali in spoznali se za zmeraj veljavno na-
čelo.

Če sem prej rekel, da se bomo pri svo-
jem delu še vedno učili, da postane naša
moč prav krepka se le s časom in če tudi
naš pogled v bodočnost se ni dovolj jasen,
v eni točki smo gotovo že danes složni in
zato močni: v neumornem, nesebičnem
stremeljenju za našimi cilji in to združeno
z našim vzvišenim notranjim razpoloženjem,
z velikim navdušenjem in trdnjo voljo. Zbra-
ti vse delavne sile in jih posvetiti s kulturnim
delom naši najvišji svetlini, ljubi jugo-
slovenski domovini!

Brzjavke in pisma...

Predsednikov govor je bil večkrat pre-
kinjen z močnim odobravanjem, ob za-
ključku pa še posebno nagradjen s topim
aplavzom, ki se je samo še stopnjeval,
ko je predsednik prečital brzojavko mi-
nistra dr. Kramerja, pismo pomočnika
bana dr. Pirkmajerja, pismo bolnega žu-
pana dr. Puca in ostale pozdrave Nj. Vel.
kralju, ministru dr. Kramerju, ministru
prosvete Radenku Stankoviću in promet-
nemu ministru Radivojeviću.
Minister dr. Kramer je poslal naslednji
pozdrav:
»Po zmagoslavni borbi za nacionalno ide-
jo moramo pristopiti k podvojenemu delu
za prosveto in povzdigo naroda. ZKD naj
združi vse konstruktivne sile zavednih Ju-
goslovenov v naši ožji domovini, da z na-
čelnim kulturnim delom dovrši zmago na-
cionalne misli. Iskreno pozdravljam zbrane
prosvetne delavce in zagotavljam zvezo, da
ima v meni zvestega prijatelja in sodelavca.
— Dr. Kramer.

Brez državljanske vzgoje ni naroda!

Pismo g. podbana dr. Pirkmajerja se
glasi:
»Gospod predsednik! Zelo obžalujem,
da zaradi odsotnosti iz Ljubljane ne mo-
rem prisostvovati obnemu zboru ZKD.
Naprosam Vas, da sporočite cenjenim
zborovalcem moje pozdrave, zboru pa želim
najboljšega poteka ter prav uspešne
vzponbude za delovanje v bodočem dru-
stvenem letu.
Prav žal mi je, da ne morem ugoditi
Vaši želji, da povem sam zborovalcem
nekaj misli o državljanski vzgoji med na-
rodom. Veseli me pa, da ste se tega važ-
nega problema spomnili ter Vas prosim,
da pripravite zborovalce na obširnejšo
akcijo v tem pogledu, ker moramo priti
do sistematičnega dela na tem polju. V
svojem predavanju na učiteljskem tečaju,
ki je objavljen v »Prosvetici 2. t. m.,
sem rekel: »Vsako kulturno društvo bo
moralo v bodoče posvetiti državljanski
vzgoji svojih članov svojo prvo in naj-
večjo pažnjo. Danes so naša društva pre-
malo zasidrana v eni temeljni ideji in
premalo usmerjena v določen cilj: s svo-
jim delovanjem negovati in krepiti v čla-
nih domovinsko in državljansko zavest.
S to idejo mora biti prepojena vsaka pri-
reditve, temu cilju morajo služiti knjige,
igre, filmska, skiptična, radio in splošna
predavanja, ki jih prirejajo društva. V

vseh teh predavanjih in tudi specialnih
tečajih, ki krepijo državljansko zavest
oziroma pripravljajo državljansko vzgojo,
mora vladati izvesten sistem, mora biti
pomen in bistvo državljanske vzgoje pra-
vilno in jasno očrtana. Zveza kulturnih
društev bo storiла veliko nacionalno mi-
sijo, ako bo svoje delo v tem pravcu po-
globila ter začela s sistematično akcijo,
eventualno s prireditvijo posebnega te-
čaja.

Srečen bom, ako bo moja pobuda našla
odziva. Zvezi pa že vnaprej čestitam k
velikemu delu, ki ga bo storiла s tem za
naš narod.

Brez državljanske zavesti ni naroda!

NJEGOVEMU VELIČANSTVU
KRALJU ALEKSANDRU I.

Manifestacijski občni zbor Zveze kul-
turnih društev je svečano zaključil, da
dovršil zmago nacionalne misli s kulturnim
delom in se pokloni Vašemu Veličanstvu
iz iskrene ljubezni do Vašega Veličanstva
in vsega kraljevega doma!

MINISTRU DR. ALBERTU KRAMERJU.

Okoli sedemstopenetdeset delegatov, zbra-
nih na močnem manifestacijskem obnem
zboru Zveze kulturnih društev, iskreno po-
zdravlja svojega političnega in kulturnega
voditelja in zagotavlja, da hoče s kulturnim
delom priboriti zmago jugoslovanski
nacionalni ideji.

MINISTRU PROSVETE DR. RADENKU
STANKOVIĆU:

Manifestacijski občni zbor Zveze kul-
turnih društev Vas vdano pozdravlja in zaklju-
čuje, da pripori v sodelovanju z državnim
prosvetnim delom največje jamstvo za kre-
pak narodni in prosvetni razmah v pravcu
jugoslovenske ideologije.

MINISTRU PROMETA INZ. RADIVOJE-
VIĆU:

Manifestacijski občni zbor Zveze kul-
turnih društev Vas vdano pozdravlja in zaklju-
čuje, da pripori v sodelovanju z državnim
prosvetnim delom končno zmago jugoslov-
nske ideologije. V to svrhu je potrebna
tudi Vaša izdatna pomoč.

Moderna ljudska prosveta

V kratkem, preglatno izdelanem go-
voru je nato vzorni tajnik ZKD dr. Mihe-
lak obeležil naloge in smotre narodne
prosvete in posebej še prosvetnega dela
ZKD. Zanimiva izvajanja bi izgubila na

pomenu in strnjivosti, ako bi jih razbili
v drobce, zato bomo celotna izvajanja
dr. Miheleka objavili v eni prihodnjih
številkih. Na zelo učinkovit in prepriče-
valen način je govornik navajal, da naš
narod potrebuje kakor nikoli doslej —
baš v teh težkih časih duhovnega in so-
cialnega pesimizma — ognjišča zdravega
optimizma. Taka ognjišča so vsa naša

Enotno smer tudi v prosveti!

K besedi se je oglašil dr. Stane Rape:
Prijetna in častna je moja naloga, da
vam sporočim prisrčne pozdrave mi-
nistra dr. Kramerja, ki službeno zadržan
daleč od Ljubljane spremlja potek da-
njaše skupščine z vsem svojim srcem in
mislimi. Pestra slika današnjega obnega
zbora je razveseljiv odsev zamisli nepo-
zanega dr. Žerjave (Slava mu!) — mo-
ža, ki si je zamislil narodno silo ob pro-
svetnem delu in bil danes neizrečeno
vesel, ko bi vas videl v enem samem, a
tako močnem krogu zbrane v trdnjavi
nacionalnega življa. Neborbeno mlačno
prosvetno delo se je moralo umakniti
agresivni borbi, pričenjamo novo dobo.
Ta zbor naj bo pričetek borbe akcije,
po kateri hočemo vsi osvoboditi naše
ljudstvo predsodkov, vnesti v prosvetno
delo osebno noto v oblikovanju nazorov
in poglobljati ljubezen do države! Naj
naše delo odjekne po vsej Sloveniji in
državi! Naj živi Jugoslavija, naj živi naš
jugoslovanski narod. (Burno pritrjevanje.)

Sokolski prosvetar br. Pohare je kot
zastopnik zadržanega podstarešine SKJ
E. Gangla poudaril: Sokolska organiza-
cija je eminentno nacionalna, poleg telov-
adbe vrši nacionalno duševno vzgojo.
Sokolska organizacija je prva spoznala
pomen ZKD, sokolska društva so se prva
včlanjala v njej. Prisotnost številnih so-
kolskih delegatov na tem zboru naj bo
porok, da bo tudi v bodoče vzporedno
teklo delovanje za dosego vzvišenih ci-
ljev.

Načelnik prof. Josip Breznik je po-
zdravil zbor v imenu kr. banske uprave.
Omenjal je vse ono drobno delo, ki smo
ga Slovenci vršili v zadnjih tridesetih le-
tih in ki nas je rešilo. Nato je govornik
v najlepšem skladu s pismom podbana
dr. Pirkmajerja naglasil pomen državl-
janske vzgoje. Poslej je treba med državl-
jane zanesti zavest, da mora služiti
izobrazba za temelj jugoslovenstvu. Ob-
stoj države je možen samo na osnovi re-
da, zakonitosti in državljanske vzgoje.
Poslej je treba med državljane zanesti
zavest, da mora služiti izobrazba za te-
melj jugoslovenstvu. Obsto države je
možen samo na osnovi reda, zakonitosti
in državljanske pravičnosti. Govornik je
nato omenjal brezposelnost ročnega in
duševnega delavstva. ZKD naj bo vez
med enim in drugim. Zlasti naj ZKD
združi brezposelne duševne delavce, naj
jim da oporo in torišče udejstvovanja.
Prehajajoč na slovensko knjigo, je na-
čelnik Breznik poudaril, da slovenska
knjiga še nikdar ni doživela takega raz-
maha kakor v Jugoslaviji. Kljub temu
se čujejo vsakršni očitki. ZKD mora go-
jiti posebno ljubezen do slovenske knji-
ge. Vobče pa so naloge ZKD silno široke.
Zato bo kr. banska uprava vedno po-
pirala stremeljenja ZKD, kolikor bo bi
mogla. Ne omagajte! — je bodril načel-

društva, ki tvorijo veliko kulturno
omrežje. Vse to omrežje pa ne sme do-
vajati ljudstvu le oblih, nevtralnih in
duhovnih dobrin, ampak je predvsem
njegova naloga, da oblikuje in ustvarja
nacionalno in solidaristično voljo in ide-
jo. — V polni meri je bilo zaslužen kar
najživahnejše priznanje, ki ga je mladi
govornik žel za izpoved modernih nazo-
rov o smotrih sodobne narodne prosvete.

nik Breznik. — Če uspehi niso takoj
vidni, bodo pa pozneje trajni in plodo-
nosni!

Predsednik ljubljanske sekcije JUJ
g. Ivan Dimnik je izjavil: Z ZKD vežejo
učiteljsko tesne vezi istega dela in istih
stremeljenj. JUJ ni samo stanovska, tem-
več tudi prosvetna in nacionalna organi-
zacija. Zato učiteljsko po vsej svoji mo-
či podpira in bo podpiralo delo prosvet-
nih ustanov. Zlasti zadnji čas se je naše
učiteljsvo začelo zavedati velikega pro-
blema izobraževanja naroda in si zamiš-
lja široko akcijo s številnimi prosvetni-
mi tečaji. Prosvetni delavci na podež-
lju še posebno občutijo gospodarsko kri-
zo. Večjo skrb bo zatojere treba posvetiti
gospodarski prosveti. A kakor nam je v
političnem življenju po šestem januarju
začrtana enotna smer, tako moramo
enotno usmeriti tudi našo narodno pro-
sveto! Učiteljsvo bo dosledno podpiralo
idejo državljanske vzgoje vsepovsod.

Dr. Cepuder je v imenu centrale, ob-
lastnega odbora in stotin organizacij Na-
rodne odbrane podpir in pozdravlja pro-
gramatična izvajanja tajnika dr. Mihe-
leka. Vsi nacionalisti moramo koncentri-
rati delo v ZKD, da bo izpolnila svojo
misijo. ZKD naj bo centrala vsega vzgoj-
nega dela, nacionalne organizacije pa ji
naj stavijo na razpolago vse svoje kul-
turne in vzgojne sile. Le v skupnem pri-
zadevanju bomo dosegli visoke smote! —
Prof. Peric je kratko sporočil pozdrave
Profesorskega društva, ki je vedno pri-
pravljen sodelovati pri širjenju narodne
prosvete. Tudi on je naglasil najvažnej-
še: nacionalno vzgojo.

V daljšem, zelo tehtnem govoru je na-
to banovski tajnik JNS dr. Marijan
Zajec orisal JNS kot pokretnico polne
regeneracije vsega življenja v Jugosla-
viji. JNS je bila ustanovljena, da se naj-
širšim slojem omogoči sodelovanje pri
vseh javnih vprašanjih. Ona hoče biti
nacionalni pokret z velikimi nalogami,
podpirati hoče vsako težnjo po kulturnem
in nacionalnem napredku. Ne lasti
si ne monopolne, ne kontrole, želi le ko-
ordinirano sodelovanje na kulturnem po-
ročju. Današnji zbor naj bo mejnik v
vsem našem kulturnem prizadevanju!

Ko se je poleglo odobravanje, je iz-
pregovoril še predsednik Zveze napred-
nih akademskih društev dr. Fran To-
minšek, ki je zagotovil sodelovanje z
ZKD roko v roki. Zveza akademskih sta-
rešin se prizadeva, da vzdržuje zvezo z
akademsko omladinjo, ki jo bo zbirala za
sodelavce pri kulturnem delu med na-
rodom.

S tem je bil svečani del obnega zbora
zaključen. Uspeh skupščine je bil s tem
dosežen — kakor je v primernih izjavi-
njah ugotovil predsednik — zunanje in
notranje, po zanosu in obsegu manife-
stacije, po globini izvajanj, po pomemb-
nih poudarkih vseh govornikov.

337 društev na delu

Po kratkem odmoru je bil izvoljen ve-
rifikačjski odbor, ki se je takoj lotil de-
la, medtem pa je tajnik dr. Mihelek ob
splošni pozornosti vsega zbora prečital
najvestneje sestavljeno tajniško poro-
čilo.

ZKD je svoje prosvetno omrežje v le-
tošnjem letu razširila in povežala s po-
stožankami, ki doslej niso bile članice
ZKD. Na 337 društvih sloni ZKD, od
katerih zavzemajo najlepše število agila
sokolska društva, v drugi vrsti pa pro-
svetni odseki krajevnih organizacij JNS,
ki bodo imeli prilike dovolj, da sodeluje-
jo z nami pri realizaciji nacionalnega po-
kreta in novega solidarističnega socialne-
ga in gospodarskega programa. 138 dru-
štev je ustanovnih, 199 pa rednih. V le-
tošnjem letu je pristopilo 55 organizacij,
črtali pa smo 4.

V Kočevju se je na iniciativo ZKD
organizirala ljudska univerza, katere čla-
ni so vsa odnorna napredna nacionalna
društva. V Zagorju so agilni društveni
delavci organizirali prosvetni odbor ZKD,
ki ga tvorijo vsa tamosnja nacionalna
društva. Obeta najboljši uspehe. V Spodnji
Šiški se je posrečilo ZKD in predvsem
šišenskem Sokolu, da organizira skupno
prosvetno ognjišče. Z največjim za-
dovoljstvom so vsa ostala nacionalna
in humanitarna društva stvorila skupno
ognjišče, okoli katerega naj se zbirajo
šiskarji enotno. — Tudi v Novem mestu,
Mostah, Št. Vidu itd. se osnamljajo skup-
ni odbori, katerih naloga je, da monopo-
lizirajo napredno prosvetno nacionalno
delovanje na temelju nekega sistema, do-
bre volje in aktivnosti.

Sredstva: ZKD ne premore mnogo
sredstev. Magacin prosvetnega materiala
še ni napolnjen z onimi zbirkami diapo-
zitivov, filmov itd., kakor bi bilo to naj-
nujno potrebno že davno. Prosvetno delo v
drugih državah pospešujejo moderna teh-
nična sredstva, o katerih tu nimamo poj-
ma. Bodoče vodstvo bo moralo z veliko
intenzivnostjo posvečati temu vprašanju
največjo pažnjo. Vodstvo je uvidelo ve-
liko vrze, na tej strani in je takoj po

svojem nastopu (z novim letom) votiralo
40.000 Din za nakup skiptikona, diapo-
zitivov itd. Danes ima ZKD najmoder-
nejši epidiaskop, ki je veljal 14.000 Din,
moderni ročni skiptikon, dva filmska
aparata, aparat za elektriko, dva filmska
zaboja, navadni ročni epidiaskop in nekaj
starejših aparatov.

Tudi zbirko diapoizitivov je pričelo
vodstvo ustanavljati in sestavljati. Pre-
davanja poleg poučnih filmov in diapozi-
tiov so najmodernejša pedagoška sred-
stva ljudske prosvete. ZKD si more sta-
viti resno nalogo, da ustanovi veliko iz-
posojevalnico diapoizitivov. Vodstvo je
dalo podlago z nakupom več zbir.

Igre in partiture: V arhivu se nahaja
16 iger s 751 izvodi ter 23 partiture. Te
igre so starejše vsebine. Modernih iger
pa imamo zelo malo, zato je vodstvo
odobrilo kredit za večji nakup teh iger.

Dasi bi bilo nujno potrebno in korist-
no, da ima ZKD veliko zbirko kostumov,
razpolaga samo s kostumi: »Mefistov iz-
um« (46 komadov), »Rokovnjači« in »Le-
gionarji« (45 komadov).

Predavatelji: Eno najlepših uspehov se-
danje uprave je seznam predavanj ZKD,
ki daje na razpolago okrog 380 predavanj,
ki se dele v nacionalna, kulturna, literar-
na in kulturno zgodovinska, socialna pre-
davanja, narodno gospodarska, politična
predavanja, pravna predavanja, zemljepis-
na in potopisna predavanja, zgodovinska,
naravoslovna, tehnična, zdravstvena, so-
kolska in razna druga predavanja. Če da
je ZKD preko 80 predavateljev na razpo-
lago društvom za njihovo prosvetno delo,
mislim, da je storiла eno svojih najtežjih
dolžnosti in da je dosegla velik uspeh.
Poleg predavanj v seznamu smo naknad-
no registrirali v svoji kartoteki še celo
vrsto drugih odličnih predavanj, pred-
vsem sokolskih, ki so dospela žal že po
tisku seznamu.

Prosvetni film. Kino-odsek je skrbel
tudi za to, da je imel na razpolago vedno
lepo število dinastičnih, nacionalnih, po-
učnih, zabavnih in aktualnih prosvetnih
filmov. Tudi za letošnje leto ima na raz-

polago okoli 115 prosvetnih filmov, katerih imena so tudi razvidna iz našega seznama.

Prosvetno delo: Da bi bilo delo ZKD na vseh področjih kulturnega delovanja produktivno in sistematično, se je izvedla delitev dela v tem smislu, da se je razdelilo vodstvo na različne precej samostojne odseke z referenti na čelu. Vsi ti odseki so stopili takoj na delo in so referenti pokazali mnogo volje in zanimanja. Kljub revnim sredstvom kljub temu, da smo bili navezani popolnoma sami nase, da smo dobili bagatelno podporo, da nas društva niso podpirala, kljub vsemu je vodstvo ZKD v letošnjem letu pokazalo toliko aktivnosti, da malo katero leto.

Po svojem poročilu je tajnik prečital še poročila odseka za kino, dramskega odseka in odseka za mladinski pokret. ZKD v Ljubljani ima generalno zastopstvo jugoslovenskega prosvetnega filma

za dravsko banovino. Lani je bilo s 24 filmi 223 predstav. Uspeh zadovoljuje. — V dramskem odseku se je arhiv pomnožil (na 164 del), vendar pa delo ni napredovalo. Pisarna ZKD bo sestavila statistiko, po kakšnih delih najbolj povprašujejo podelitve odri. Treba bo tudi razpisati nagrado za izvršno domače odrsko delo. — V mladinskem odseku so včlanjena precej številna mladinska društva, nekatera pa še manjkajo, med njimi vsi podmladki Rdečega križa in Jadranske Straže.

Slednjič je blagajnik Drago Pogorelec podal obračun, ki v glavnem navaja, da je bilo 144.000 Din prometa. Poročila so bila s tem zaključena in razvila se je debata, ki je pripomogla k razbistri marsikatero vprašanje in potrebo. V imenu revizorjev je ravnatelj Jeran sporočil, da so našli vse poslovanje v redu, nakar je bila soglasno sprejeta razrešnica vsemu odboru.

Soglasna zaupnica vodstvu

Zbor nikakor ni hotel pristati na običajni kratki odmor za določitev kandidatur v novi odbor. Tako je skupščina soglasno hotela manifestirati svoje popolno zaupanje dosedanjemu odboru. Ko je bila prečтана lista, ki jo je bil sestavljal dosednji odbor, jo je skupščina sprejela z gromkim odobravanjem. Tako torej tvorijo vodstvo ZKD za nadaljnjo dobo: direktor Jug. Franjo Marš, dr. Mihelak, dr. Kape, ravnatelj Špicar, Karel Pogorelec, dr. Stojan Bajič, direktor Pavlič, inž. Zsječ, dr. Reya, Tonia, Boris Puc, Poharc in prof. Mlakar, nadzorni odbor pa načelnik Breznik, ravnatelj Jeran in inž. Bevc. — Direktor Jug se je toplo zahvalil za zaupanje in zagotovil nesebično vztrajno prizadevanje, v popolni zavesti, da delo vodstva ZKD nikakor ni lahko.

Med slučajnostmi so se pretresala najrazličnejša vprašanja in delegati so dobili na vse navedena pojasnila ali zagotovila, da se bo ukrenilo še to in ono, kar bo moglo služiti razvoju društev in napredku narodne prosvete. Slednjič so bile sprejete kratke, jedrnate resolucije.

Resolucije

Delegati nacionalnih kulturnih društev, zbrani na obnem zboru ZKD dne 5. novembra, so sprejeli naslednje resolucije soglasno:

1. Da zahtevajo, da koncesija za eksploatacijo radiofonске družbe Radia Ljubljane ne preide v roke zasebnega kapitala, ampak da se izroči zadruzi naprednih nacionalnih društev, ker more edino ta oblika jamčiti, da postane Radio Ljubljana ne samo institucija za razširjanje dnevnih in meteoroloških novic, ekonomskih in drugih poročil,

Ko je tako bil v neprekinjenem zasedanju dnevi red docela izčrpan, je predsednik direktor Jug lahko še pred 13. uro zaključil sijajno zborovanje s poudarkom: »Veliko, veličastno delo smo dovršili! Vsi vi pričujoči ste ga omogočili z disciplino, enodušnostjo, z voljo do dela! Iskrena vam bodi zahvala! Ponosite v mesta in vas! Vse dobre misli, ki ste jih čutili danes na zboru. Poglejte delo za našo nacionalno prosveto!

Živela domovina, živel kralj!

Svarilo Evropi

Bivši angleški zunanji minister Chamberlain o nevarnosti hitlerjevskega režima v Nemčiji

London, 5. novembra. d. V Angliji je bilo nedavno ustanovljeno društvo politikov in novinarjev pod imenom »Prijetelji Evrope«, v katerem so poleg drugih bivši zunanji minister Austin Chamberlain, glavni urednik tednika »Observerja« J. L. Garvin, nadlež Wickham Steed, profesor Einstein in drugi. »Prijetelji Evrope« izdajajo brošure, v katerih opozarjajo na nevarnosti, ki groze evropskemu miru od sedanjega nacionalističnega režima v Nemčiji. V zadnji brošuri št. 7. sta bila objavljena poslednja govora bivšega zunanjega ministra Austina Chamberlaina v angleškem parlamentu. V predgovoru, ki ga je sam napisal, pravi Chamberlain med drugim:

V svoji prvi izjavi v angleškem parlamentu sem svaril pred nevarnostmi, ki groze evropskemu miru od najnovejšega razvoja dogodkov v Nemčiji. V svoji drugi izjavi sem skušal Nemčiji dokazati, da ovira njena lastna politika uresničenje nemških upov. Od tedaj smo čuli ponovno zagotovilo z najvišjih nemških mest, da si želi Nemčija miru, vsakomur nemškega miru. Nasprotno se ponavljajo grožnje proti slabejšim sosedom Nemčije in radio, kinematografi, šole in univerze se stalno uporabljajo kot sredstva propagande, ki demantira lepe besede nemških državnikov in jim odzema pomen, ki bi ga prav radi pripisovali tem manifestacijam. Nemčija je objavila svoj izstop iz Društva narodov ter zapustila razorožitevno konferenco, kar

pomeni korak, ki ga Henderson ne more priznati za upravičenega, prav v trenutku, ko se je predsedništvo razorožitevne konference pripravljalo, da bi predložilo program za uresničenje enakopravnosti, ki jo je Nemčija vedno postavljala v ospredje svojih zahtev. Ali so bile to odkritorske zahteve? Ali je Nemčija res hotela doseči svojo varnost z razorožitvijo ali pa je bil njen dejanski cilj, da bi našla izgovor za nova oboroževanja, ki naj bi dala nemški vladi možnost, da bi napravila vojno za instrument politike in tako ponovila zločin iz 1. 1914? To so vprašanja, ki si jih morajo postaviti tudi drugi narodi. Kdor bi es danes drznil v Nemčiji dvomiti nad modrostjo te nemške politike, bi zakrivil zločin, ki se takoj kaznuje z ječo. Glasovati proti tej politiki ali pa vzdrževati se glasovanja, se tudi že v naprej označuje kot veleizdaja. Mojih izjav, zaključuje Austin Chamberlain svoj predgovor, žal, razvoj dogodkov še ni prejel.

London, 5. novembra. d. »News Chronicle« poroča iz Pariza, da namerava Sarraute podvzeti zunanje-politično demaršo za rešitev razorožitevne konference. V Franciji so baje prišli do spoznanja, da je treba priznati Nemčiji nekaj nadaljnjih koncesij, med njimi skrajšanje kontrolne dobe od 4 na 2 leti, kakor tudi pristaneč, da se bo Francija pričela razoroževati že po 5 in ne šele po 8 letih.

Spor Gdanska z Društvom narodov

Sklicanje sveta Društva narodov zaradi protustavnega postopanja se nata Gdanska

Varšava, 5. novembra. AA. Senat Gdanska je danes objavil komunikle, v katerem pojasnjuje svoj spor z vrhovnim komisarjem Društva narodov. Policijska Gdanska je prepovedala opozicijska lista »Danziger Landeszeitung« in »Danziger Volksstimme«. Uredniki listov so se nato pritožili na senat, ki je odbil pritožbe. Med tem so se pritožili tudi pred komisarjem Društva narodov, ki je njihovi pritožbi ugodil. Senat se sedaj opravičuje, da ni vedel za sklep vrhovnega komisarja. Komunikle pravi nadalje, da hoče senat spoštovati ustavo, da pa ne more dovoliti vme-

šavanja novinarjev v notranje zadeve Gdanska.

Varšavski krogi so mnenja, da je hotel senat s prepovedjo teh listov preprečiti vsako kritiko nemške politike v Gdanku.

Zeneva, 5. novembra. AA. Ker je danes nedelja in ker so bili zaradi tega uradi Društva narodov zaprti, novinarji še niso mogli zvedeti, ali je resnična vest, da je vrhovni komisar Društva narodov v Gdanku zahteval sklicanje sveta Društva narodov, da mu predloži svoj spor s senatom v Gdanku. V političnih krogih so mnenja, da je ta spor velikega pomena.

Zadružni kongres

Novi Sad, 5. novembra. n. Danes se je vršil 14. kongres glavnega zadružnega saveza kraljevine Jugoslavije. Kongresa se je udeležilo okoli 40 delegatov, ki so zastopali nad 20 zadružnih zvez iz vse države. Zborovanja se je udeležilo tudi mnogo zadružnikov iz okoliških krajev, tako da je bilo na kongresu okoli 40 ljudi. Po odobrenih poročilih centrala je bil v glavnem izvoljen dosedanj odbor.

Rumunska počastitev naših oficirjev

Beograd, 5. novembra. p. Kakor vsako leto bo tudi letos 8. t. m. priredil rumunski dvor slavnostni obred vsem oficirjem, ki so odklikovani z rumunskim vojaškim redom sv. Mihaela viteza. Na to svečanost je rumunski dvor povabil tudi večje število naših oficirjev, ki so odklikovani s tem redom.

BORCEM ZA SVOBODO IN KULTURO

Nj. Vel. kralj na proslavi stoletnice gimnazije v Kragujevcu — Počastitev dela za kulturno povzdigo jugoslovenskega naroda

Kragujevac, 5. novembra. AA. Velike svečanosti za proslavo stoletnice gimnazije v Kragujevcu so se vršile še sredi 19.30, ko je krenila velika povorka po glavnih ulicah mesta in priredila baklad z navdušenimi ovacijami za kralja in domovino. Ob 20.30 je bila v Sokolskem domu akademija, v oficirskem domu pa svečana proslava.

Danes pa so se začele zlivati v mesto z vseh strani velike množice. Računajo, da se je danes proslave udeležilo nad 20.000 oseb iz bližnje in daljne okolice. Zastopana so bila razna nacionalna društva iz vseh krajev države. V velikem številu so se zbrali tudi bivši dijaki kragujevske gimnazije, da se poklonijo svojemu zavodu. Vse ulice so bile okrašene z zastavami in zelenjem. Pred vhomom v mesto je bil postavljen velik slavolok z napisom »Dobrodošel naš gospodar!« Tu di po mestu samem so postavili več slavolokov. Mesto je bilo vse v prazničnem pričakovanju Nj. Vel. kralja.

Ob 10. so se pred spomenikom padlih vojakov zbrali člani vlade in generalisti, ban Dobrica Matković in drugi dostojanstveniki in zastopniki javnih in vojaških oblastev.

Ob 10. je prišel pred spomenik v avtomobilu Nj. Vel. kralj, ki ga je v mesto spremljala kmečka in sokolska konjenica. Kraljev prihod v Sumadijo in v Kragujevac je bil pravi trijumf. Povsod so kralju izkazovali največjo čast in mu izražali svojo vdanost in ljubezen. Posebno prisrčno so bile ovacije v Tumihi in v Desimovcu. Kralj je prišel v spremstvu generala Ječmenića in letalskega podpolkovnika Savića. Nj. Vel. kralj je najprej pregledal častno četo in sprejel poročilo komandanta. Nato sta ga pozdravila ban Matković in predsednik kragujevske občine Aleksa Obradović. Kralj se jima je zahvalil za nujne požrtvice in nato stopil na stopnišče spomenika, kamor je položil lovorjev venec. Med tem je častna četa oddala salvo, godba pa je zazvnela državno himno.

Nj. Vel. kralj se je po končani slovesnosti poslovlil od prisotnih in se napotil pred poslopje gimnazije, kjer je bilo zbranih več tisoč ljudi. Pri vstopu v gimnazijo, ki je danes proslavila 100 letnico svojega obstoja, je vladarja pozdravil ravnatelj gimnazije Tripković. Po končanih obredih, ki jih je opravil namestnik obolelega patrijarha Varnave episkop Tihon, je Nj. Vel. kralj odkril spominsko ploščo, vzidano na pročelje poslopja. Pri tej priloiki je Nj. Vel. kralj imel naslednji govor:

Današnja svečanost je v bistvu izraz

hvalečnosti Sumadiji za vse, kar je neprestano delala za našo nacionalno idejo. Pred našimi očmi korakajo v tem trenutku spomini na njene sinove in na vsa njena pokolenja, ki so s svojo požrtvornostjo in svojim junaštvom, kadarkoli je bila potreba, dokazala, da naš narod zasluži svobodo in svojo lastno kulturo.

Ti so prvi osvobodili narod pred zatiranci, ti so si izvojevali pravice do v-ljenja in samostojnosti, ti so s svojimi svobodnimi ognjišči vzdramili vero med neosvobojenimi brati in postali zatočišča rodoljubov z vseh strani, ti so prednjačili srbstvu in jugoslovenstvu v vseh borbah za osvobodjenje in zedinjenje. V teh bojih in tudi izven teh bojev so pokazali, da so vedno na višini svoje misijske in voditeljske vloge, ki jim jo je začrtala zgodovina. Čeprav v težkih okoliščinah, so vendar neumorno razvijali tudi kulturno delo in uspehi, da ga vzajemno in po načrtih razvijajo, kar najlepše dokazuje stoletnica, ki jo danes skromno proslavljamo. Tudi ta dogodek dokazuje v nizu brezštevilnih primerov, kolikšne napore je Sumadija izvedla za naš zunanji napredek in za notranji poglavitni in kolikšne moralne vrednosti je to njeno delo.

To delo in ta prizadevanja Sumadije in sumadijski duši vedno drugega sodelovanja bratov iz vseh jugoslovenskih krajev so omogočila tej šoli, da je postala matica najodličnejših pokolenj in da je mogla nacionalno misijo zedinjevalnega in jugoslovenskega duha z uspehom negovati, razvijati in probujati. Njeni voditelji in učitelji so dvignili njen sloves na zavidno višino ves čas njenega stoletnega obstoja, oddolžili se s tem vestno svojemu jugoslovenskemu rodu; s svojimi vzgojnimi pokolenji pa so proslavili njen obraz na vseh področjih v miru kakor v vojni.

V znak svojega priznanja takemu nje-nemu delovanju ji poklanjam naš red sv. Save I. stopnje v prepričanju, da ga je dostojno zaslužila in da ga bo dostojno tudi upravičila.

Nj. Vel. kralj Aleksander je nato izročil odklikovanje ravnatelju gimnazije Tripkoviću v varstvo. Prisotni so kralju pri tej priloiki priredili viharne ovacije. Kralj si je nato ogledal razstave dijaških del vseh kragujevskih šol, kmetijsko razstavo in naposled razstavo slik in kipov bivših dijakov gimnazije. Po ogledu razstav se je kralj poslovlil od prisotnih in se odpeljal z avtomobilom proti Topoli. Tudi pri odhodu je bil kralj deležen silnih ovacij množic, ki so mu izkazovale svojo ljubezen.

Ob 12. je bila v poslopju gimnazije spominska svečanost, ob 13. pa so se dostojanstveniki in odposlanci zbrahli na banketu. Ob 17. je predaval profesor Nikolić o stoletnici zavoda, ob 20.30 pa je bil v Sokolskem domu svečan koncert. Svečanosti se bodo nadaljevale jutri po določenem načrtu.

Nj. Vel. kraljica v Zagrebu

Zagreb, 5. novembra. AA. Ob 12.20 je Nj. Vel. kraljica Marija posetila zagrebsko katedralo. Ze dolgo prej se je pred katedralo zbrala množica, ki je nestrpno čakala, da izrazi kraljici svojo vdanost in ljubezen. Tudi nočanjost katedrale je bila nabito polna vernikov. Nekaj minut pred tem časom so prispeli pred katedralo minister Matica, ban savske banovine dr. Perović s tajnikom Vojnovičem in upravnikom policije Mihaldičem. Kmalu nato sta prispela dvorna dama gd. Gruičeva in adjutant Nj. Vel. kraljice polkovnik Leka. Pred vrati katedrale, ki so bila na stečaj odprta, so bili zbrani cerkveni dostojanstveniki z nadškofom dr. Bauerjem, častnim škofom Salisom Sevišom, škofom Premužem in kanoniki.

Ko je avtomobil Nj. Velikostva prispel pred katedralo, je množica priredila kraljici viharne ovacije. Kraljica se je sprijela v spremstvu dvorne dame dr. Srbljgove. Zagrebski nadškof dr. Ante Bauer je pozdravil kraljico z naslednjimi besedami:

»Vaše Velikostvo! Presrečen sem, da vas lahko pozdravim pred tem svetim hramom in da vas lahko povedem v to sveto hišo.«

Nj. Vel. kraljica je prisrčno pozdravila prisotne, nakar je stopila v katedralo s svojim spremstvom. Obšla je glavno ladjo in posamezne oltarje, nato pa je stopila v zakladnico skozi zakristijo. Tu je pojasnjevala dragocenosti ga. dr. Stela Ub. Najbolj se je kraljica zanimala za diptihon, ki je največja dragocenost te zakladnice. Kraljica je pozorno poslušala razlago in zgodovino te umetnine. Po ogledu zakladnice je kraljica zapustila katedralo in se med viharim vzklikanjem množice vrnila v dvorec.

Ob 3. popoldne se je Nj. Vel. kraljica Marija odpeljala na izlet v Podused ter se po eni uri vrnila zopet v dvor.

Dopolodne je Nj. Vel. kraljica sprejela v avdienci odbor društva za srednješolski azil. Nj. Vel. kraljica je izročila predsednici društva Jelisavi Drašković 20.000 Din kot darilo kraljeviča Andreja, pokrovitelja srednješolskega azila.

Balkanska konferenca

Včeraj je bila otvorjena v Solunu četrta balkanska konferenca, na kateri so vsi delegati naglašali potrebo čim tesnejšega sodelovanja balkanskih držav

Solun, 5. novembra. AA. Danes ob 10.30 je bila na svečan način otvorjena četrta balkanska konferenca. Otvoritvi so prisostvovali poleg delegatov iz posameznih balkanskih držav grški zunanji minister Maximos, ravnatelj političnega oddelka grškega zunanjega ministrstva Papineli, jugoslovenski poslanik v Atenah Boško Hristić in drugi. Med prisotnimi je bilo tudi mnogo poslancev grškega parlamenta.

Pred otvoritvijo je godba odigrala himne posameznih balkanskih držav, nato pa je govoril predsednik balkanske konference Papanastasiu, bivši predsednik grške vlade, ki je v svojem otvoritvenem govoru očrtal politični in gospodarski položaj in govoril o pomenu balkanske konference. Poudarjal je, da je balkanska konferenca glede stabilizacije miru že dosegla velike uspehe, ki so postali posebno očitni po zadnjih prizadevanjih zunanjih ministrov posameznih držav. V zvezi s tem je omenil tudi potovanje Nj. Vel. kralja Aleksandra po Balkanu, ki je v mnogem okrepilo mir. Semkaj spada tudi potovanje rumunskega zunanjega ministra Titulescu. Pozitivno delo za mir predstavljata tudi grško-turški pakt in novi jugoslovensko-turški pakt, ki bo v kratkem podpisan. Vsa ta prizadevanja bodo rodila še velike sadove.

Za njim je govoril grški zunanji minister Maximos, ki je v daljših izjavah njh očrtal obrise splošnega političnega položaja in se podrobno dotaknil tudi položaja na Balkanu in pomena balkanske konference.

Albanski delegat na konferenci Nasl je v svojem govoru kritiziral balkanske vlade, češ, da podpisujejo samo bilateralne sporazume. Zahteval je, naj bi vlade balkanskih držav rajše podpisovale pakte v smislu enotnega balkanskega pakta. Izjavil je, da je albanska vlada pripravljena pristopiti k balkanskemu paktu.

Predsednik bolgarske nacionalne skupine Sakazov je v svojem govoru izjavil, da je bilo ozačje te konference za bolgarske delegate doslej dokaj temno, sedaj pa je bolgarska delegacija naletela v Solunu na vedro razpoloženje. Bolgari so za pomirjenje Balkana. Govornik je predvsem pozdravil Papanastasia kot predsednika balkanske konference, ki si prizadeva pridobiti balkanske narode za solidarno sodelovanje na Balkanu in ki je že doslej delala v tej smeri. Sedaj gre za to, da se v tem pogledu izvedejo odločilni koraki. Navzlic temu pa si ne smemo prikrivati raznih težkoč. Med balkanskimi narodi obstojajo še vedno nesoglasja, ki jih je treba postopno odstraniti, da se razčisti položaj. Sedanje razpoloženje na

balkanski konferenci pa opravičuje najboljše nade v bodočnost.

Naslednji govornik je bil predsednik rumunske skupine Raducanu, ki je že v začetku svojega govora poudaril, da pakt o nenapadanju, ki so ga sklenile Rumunija in države Male antante, ni naperjen proti nikomur, najmanj pa proti balkanskim narodom. Ta pakt pomeni nasprotno čvrsto osnovo za moralno in duhovno skupnost balkanskih narodov. Rumunija je pripravljena sodelovati z vsemi balkanskimi narodi za konsolidacijo miru. Na koncu je poudaril, da bi morali balkanski narodi še temeljiteje skrbeti za svojo varnost.

Turški delegat Hasan-bej je izjavil, da vodi turška vlada politiko miru in da je brez pridržkov za sodelovanje med balkanskimi narodi. Navedel je izjavo predsednika turške republike, ki je dejal, da imajo balkanski narodi skupno preteklost in da bi morala biti ta skupna preteklost jamstvo za skupno delo v bodočnosti.

Predsednik jugoslovenske skupine, bivši minister Vasa Jovanović, je med drugim izjavil:

Ideja zblizanja med balkanskimi narodi si je sedaj utrla pot. Ta ideja je sedaj že daleč naokrog vidno znamenje in njena naloga je, da pride še bolj do izraza. Sodelovanje med balkanskimi narodi pridobiva na pomenu in postaja velik činitelj mednarodnega življenja. Pomen tega sodelovanja je razviden iz velikega števila delegatov, ki se udeležujejo četrte balkanske konference. Posebno razveseljuje je prisotnost tolikšnega števila parlamentarcev, kar bo pospešilo cilje balkanske konference. Sedaj uvidevajo že mnogi, da je bolje začeti s sodelovanjem med narodi že danes, kakor pa jutri. S sodelovanjem med balkanskimi narodi bo tudi balkanski politot postal činitelj miru v Evropi. Veselje, s katerim smo zapustili balkansko konferenco v Bukarešti, je danes še večje. Veselimo se, da sodelujemo pri zblizanju balkanskih narodov. Pri tem pa ni treba gledati na to, kar nas deli, temveč na skupne interese, ki morajo prevladati interese posameznih držav. Ti skupni interesi nam nalagajo skupno obrambo gospodarske in politične neodvisnosti vseh nas. Balkan mora ostati Balkanem. Da pa dosežemo ta cilj, je treba, da si olajšamo medsebojno zblizanje. Jugoslovenska skupina je mnenja, da je treba idejo zblizanja med balkanskimi narodi poglobiti s proučevijo skupnih socialnih, kulturnih in gospodarskih vprašanj. V to svrhu bo predložila poročila in predloge, ki se nanašajo zlasti na gospodarsko sodelovanje med balkanskimi narodi. Predvsem je treba proučiti vprašanja gospodar-

skih sporazumov. Carinsko unijo med balkanskimi narodi n. pr. je treba po našem mnenju čimprej ustvariti. Zavedamo pa se tudi, da je ta cilj dosegljiv le postopno. Najprej je treba vzpostaviti sistematične trgovinske odnose med posameznimi balkanskimi državami. To je treba doseči čimprej, kajti ti odnosi še vedno niso dozoreli, čeprav imamo za seboj že tri balkanske konference. Druga stopnja obstoja v carinskem sodelovanju. Za izmenjavo proizvodov naj se uvedejo preferenčne tarife med balkanskimi državami. Te tarife naj bi slonele na skupnih sporazumih. Jugoslavija kot agrarna država smatra na primer, da so zelo važna vprašanja kmetijskih kreditov, sodelovanja med zadrugami itd. Delati moramo vsi, kakor nam nalagajo dolžnosti za skupno bodočnost, za skupno varnost in mir.

Za častne predsednike konference so bili nato izvoljeni predsedniki vlad posameznih balkanskih držav. Pred zaključitvijo današnje seje je govoril še odposlanec Društva narodov Taylor, nato pa predsednik mednarodne zveze za mir, Knigge, ki je pozdravil konferenco in opozoril zlasti na dejstvo, kako lepo se razvijajo dogodki na Balkanu, če jih primerjamo z dogodki v Evropi. Na Balkanu se poraja pokret najvišjeh aktivnosti za stabilizacijo miru. Ne-koč se je moral Balkan sramovati pred Evropo, sedaj pa se mora Evropa sramovati pred Balkanom, zlasti, kar se tiče konsolidacije miru in mednarodnega sodelovanja.

Delegati jugoslovenske skupine na četrtri balkanski konferenci so ob 14. odšli s predsednikom konference Papanastasiem in z jugoslovenskim poslanikom v Atenah Hristićem na pokopališče bivših jugoslovenskih bojevnikov v Zejtinliku, kjer so položili na skupni spomenik krasne vence.

Ob 15.30 so grške oblasti odkrile na rojstni hiši predsednika turške republike Gazija Mustafe Kemal-paše spominsko ploščo. Zvečer pa so priredile na čast delegatom svečan banket.

Stoletnica čl. državne himne

Praga, 5. novembra. d. Pevski festival, ki bo prihodnje leto prireditelj v Češkoslovaški, bo velika narodna svečanost. Proslavi narodnih skladateljev Smetane in Dvořaka se bo pridružila tudi proslava 100 letnice narodne himne. L. 1834 se je namreč prvič pela »Fidlovačka«, v kateri je bila pesem »Kde domov muje. Češkoslovaška pevska obec je na svojih poslednjih sejah sklenila, da priredi 22. aprila dan mladine, na katerem bodo nastopili izbrani pevci iz vseh češkoslovaških osnovnih in srednjih šol.

Francoski polet v Afriko

Istres, 5. novembra. AA. Letalski general Vuillemin je izjavil, da bo njegova letalska odprava jutri odletela na polet v Afriko, če se vreme ne bo poslabšalo. Dve letali, ki bi bila morala danes odleteti v Perpignan in Los Alcazares, sta se morali vrniti zaradi slabega vremena.

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«

Zimska nedelja sredi jeseni

Ljubljana, 5. novembra. Dobili smo zimo sredi jeseni. Snelo je v soboto ne samo v Ljubljani, marveč skoraj povsod v dravski banovini. Sneg naglo kopni, a pri tem vendarle povzroča škodo.

Dopolodne nekoliko pred 10. je padla utrpana telefonska žica na električni tramvajski vod. Zaradi tega je bil ves tramvajski promet na progi od Evrope do

pošte ter po vsej strani progi in tudi na dolenski stran celo uro ukinjen. Tehnično delavstvo iz remize je takoj odšlo na delo, napako so odstranili in ob 11. je bil promet spet v redu.

Po mestu je vladala plundra, v okolici še bolj. Zato ni bilo kaj velikega gibanja, vsekakor pa je družabno življenje bilo že v soboto zvečer zelo živahno.

je bil Balkan že prej torišče krvavih bojov, tako je postal tudi v najnovejšem času. Na Balkanu sta se križala dva velika interesa, nemški »Drang nach Osten« in pa ruski. (Rusi so hoteli skozi Bospor na Sredozemsko morje.) Predavatelj je pojasnil, zakaj je Rusija sklenila, da dobi dohod na odprto morje. Kot veliki 150 milijonski državi je to neobhodno potrebno. Seveda to zopet ni bilo v interesu Anglije, za katero je važna hegemonija na Sredozemskem morju. Ko je propadla turška država in ko je izbruhnila mladoturška revolucija, je bil to povod za ustanovitev Balkanske zveze, za katero je imel največ zaslug blagopokojni kralj Peter I., ki si je zahteval velik program: osvoboditev Srbije in osvoboditev vseh Jugoslovencov. Prvo se mu je posrečilo v balkanski, drugo pa svetovni vojni.

Predavatelj je nato prešel na najnovejšo dogodbo, na potovanje našega kralja, ki je imelo namen zbližanja balkanskih narodov, orisal je razmerje med Srbi in

Bolgari in poudarjal, da si naroda same pač nista bila nikdar zelo nasprotna, pač pa je vzajemnost med obema narodoma rušil kralj Ferdinand, zdaj pa so na delu zločinske tolpe komitšev. Dr. Kropivnik se je dotaknil tudi našega razmerja z Grčijo, ki je postalo v zadnjem času prav prijateljsko tesno. Prešel je na Albanijo, kjer je na vladi režim, ki je materialno odvisen od Italije. Ker ima naša država okrog sebe za sosedo države, od katerih jih mnogo ni nam naklonjenih, je stopila v krog Male antante, v zadnjem času pa so se poglabili tudi stiki med bratsko Poljsko in deloma tudi Rusijo.

Blokacija držav, zlasti malih, je potrebna, ker je to edino jamstvo za mir in nekaj protutež ekspanzivnosti drugih neprijateljskih držav. Predavatelj je podčrtal, da je dal naš kralj prvi iniciativo za sponanje blokove, pobornikov svetovnega mira.

Dr. Pestotnik se je predavatelju toplo zahvalil, nakar je še enkrat govoril dr. Cepuder. Na sestanku so prišli tudi pevci »Sloga«, ki so pod vodstvom Mirka Premelca odpele več umetniških dovršenih pesmi. Večer je potekel v najlepši harmoniji ter je bil zaključen popolnoma, ko so poslušalci odšli z najboljšimi vtisi.

Koroški Slovenci za slovenski Korotan

Ljubljana, 5. novembra.

Vsako leto so na brate za našimi mejami težji spomini. Vsako leto se jih spominjamo z večjo bridkostjo, hkrati pa tudi z večjim, silnejšim upanjem, da dosežejo pravice, ki jim gredo po božji in človeški postavi.

V znamenju sodobne »človeške postavice«, po kateri so mali narodi še zmirom trn v peti velikih narodov, je v soboto bil v dvorani Delavske zbornice večer koroških Slovencev. Z veliko zasedo in ob pili udeležbi ga je okoli 21. ure otvoril predsednik Kluba koroških Slovencev g. Primožič. S kratkim pozdravnim nagovorom in z uvodno besedo, ki jo je namenil zlasti bratom ob Zili, tam v Podjuni in Rožu in pri Gospe Sveti, je poklical na oder koroškega fanta, ki je lepo recitiral domoljubno pesem, slavelo Korotan in Jugoslavijo, prežeto z mislijo na izgubljeni Korotan.

Sledilo je predavanje dr. Stojana Bajiča, ki je govoril o mednarodnem pomenu koroškega vprašanja. Po geografskem orisu Koroške je prikazal udarnost nemškega in pasivnost slovenskega elementa, podal jedrnat padec slovenskih knezov pod vpliv Nemcev in zatem prodiranje nemstva na jug. — Z zrušenjem avstro-ogrske monarhije je koroško vprašanje postalo mednarodno; sicer ni tako razvplito in znano kakor nekatere druge velike pomembne politične zadeve, za kar pa je treba iskati vzrokov pri veselešah, ki na tem vprašanju niso zainteresirane direktno. Po prikazu koroških bojev, spominjajoč se junakov Malgaja, Funderja in Maistra, je g. predavatelj prišel do zaključka, da koroško vprašanje trenutno ni mednarodni problem — ostalo je pa le mednarodno, ki čaka ugodnega trenutka v bodočnosti; tedaj pa postane — po prizadevanju Nemčije za priključitev Avstrije — ognjišče evropske politike. Vsekakor tega še ni pričakovati v bližnji bodočnosti. Treba je pa biti na straži, da Nemčija ne postane neposredni sosed Jugoslavije in Madžarske in da CSR ne bo od treh strani obkrožena.

Poglavje o morebitni priključitvi Avstrije k Nemčiji je bilo na tem večeru dvomno najbolj zgočeno. Predavanje je bilo tem bolj zanimivo, ker se je g. predavatelj ozrl tudi na vse sedanje politično stanje v Evropi, se smoteno dotaknil politike balkanskih držav, omenil balkansko zvezo in Malo antanto, gradil na nju svoja izjavljanja glede bližnje bodočnosti, ki nikakor ne bo za nas tako kritična, če uspe prva zveza in vztraja druga pri avojih miroljubnih smernicah in svojih pravičnih zahtevah.

Vsi navzoči so g. predavatelja za tehtno izvajanja o koroškem problemu in za lep prikaz naše borbe bogato nagradili z aplavzom. Za njim je nastopil pevski zbor koroških Slovencev, ki je lepo zapel »Gor čez izaro«. Potem je spregovoril drugi predavatelj g. prof. dr. Kuše o stanju Koroške v današnjem pravnem pogledu. Bilo je to predavanje, čeprav za večer pri pogrnjenih mizah skorajda prestopno in vseskozi znanstveno, globoko dojetno, tako, kakršnih si še želimo. Mirno in stvarno razglabljanje o pravnih težavah malega naroda v odnosu do velikih je spravilo prav vse poslušalce do tega, da so se poglabili v ta večer spominov na Koroško. Ob zaključku se je g. predavatelj dotaknil še utrakvističnih šol na Koroškem, ki so prav za prav nemške. Zlasti toplo se je spomnil slovenske mladine, tega našega koroškega rodu, ki je zapisan narodni in kulturni smrti. Narodni zato, ker je brez stikov s telesom slovenskega naroda, kulturni zato, ker ostane kljub vsemu potujočanju v bistvu le Slovenec — a zaradi

narodnostne brezpravnosti poverjen tuje-mu telesu, izgubi slej ali prej tudi svojo osebnost, oropan narodovega dostojanstva. Viharen aplavz, ki je sledil temu predavanju, se še ni polegel, ko je že zazvenela z odra naša večna lepa koroška pesem. Med petjem in domačo koroško godbo se je večer ob prosti zabavi, ki ji ni nedostajalo pristnega koroškega duha, zavlekel čez polnoč.

Oficirska prireditvev

V soboto ob 21. se je vršil v dvorani hotela Metropol družabni večer oficirjev ljubljanske garnizije, ki je privabil mnogo občinstva, zlasti številno pa so bili zastopani tudi rezervni oficirji. Ob izvršni godbi 40. pešpolka se je razvila prijetna zabava s plesom, ki je trajala ob najboljšem razpoloženju pozno v noč. Oficirski tovariški večeri se bodo vsekakor zelo priljubili.

Prof. Joško Bernot †

V soboto zjutraj je omahnil sredi dela, zadet od srčne kapi, prof. Joško Bernot. Z njim je smrt iztrgala iz naše srede izredno delovnega in ljubeznivega moža, plemenit, odkritosrčen značaj. Vest o njegovi smrti bo zlasti pretresla bivše njegove učence II. državne dvorazredne trgovske šole, med katerimi je bil pokojnik zaradi svoje dobrote in očetovskega občevanja zelo priljubljen. Pokojni je bil brat pred nekaj leti umrlega urednika »Naprejša«, Zvonimira Bernota in solastnik podjetja »Zika« na Viču. Bodi blagi duši ohranjen blag spomin, preostalim pa naše sožalje! — Pogreb bo danes ob 16. iz mrtvalke veže Stara pot št. 2 (Leoniste) na pokopališče k Sv. Križu.

Nezgođe

V bolnico so prepeljali 22-letnega Rafaela Poberaja, delavca brez stalnega bivališča. Fant je ponoči baje skočil s skednjo ter priletel na črepanjo, ki mu je prerezala podplat in ga ranila na nogi. Poberaj pa pravi, da ga je nekdo sunil z nožem v podplat in ranil.

Pred gorenskim kolodvorom je sinoči avtomobil podrl 43-letno postrežnico Antonijo Zinorjevo, stanujočo v Medvedovi ulici. Dobila je lažje notranje poškodbe. Jerica Novakova, služkinja iz Most, stanujoča v Dravstveni ulici 8, je pred 14 dnevi padla in dobila resnejše notranje poškodbe. Ker se je njeno stanje poslabšalo, je morala v bolnico. — Kakih velikih poslovnih nesreč kronika ne more beležiti.

„Šola in dom“

Društvo »Šola in dom« je imelo to nedeljo v dvorani Delavske zbornice občni zbor. Otvoril ga je predsednik direktor dr. Lončar. Izčrpano tajniško poročilo pa je podal prof. Copić, ki je navajal, da so ustanovila nova krajevna društva v Novem mestu in Ptuj, odobrena pa so pravila za društvo v Trbovljah, Litiji in Mariboru. V Kranju pa se je enaka zajednica preobnavljala v društvo »Šola in dom«. Tako je torej organizacija kompaktno razširjena po vsej dravski banovini. Ljubljanski odbor je navezal stike z Zagrebom, kjer imajo enako organizacijo. Tajniško poročilo navaja med podrobnejšim delom sestanke na posameznih šolah in na učiteljskih, anketo za enotno osnovno šolo, pripravljena pravila za novo Zvezo društev »Šola in dom«, ki jih je oblast že odobrila itd.

V novi odbor so bili v glavnem izvoljeni dosedajni člani vodstva. Članarina

ostane 10 Din. Direktor dr. Lončar je nato poročal o petkovem sestanku kulturnih društev glede učnih knjig na srednjih šolah. Tajnik prof. Copić pa je prečital resolucijo, da imej vsaka šola lastno zgradbo, da se sprejemni izpiti in šolnine odpravijo, namesti naj se potrebno število učiteljev, odpro naj se nove paralele, ženski oddelki na učiteljskih naj se spet odpro, uradni seznam učnih knjig pa naj se smeraj objavi pred začetkom šolskega leta. Zelo živahna je bila debata. Na koncu je bila sprejeta posebna resolucija o zadevah in zahtevah, ki jih je zbor obravnaval.

Na planinah se že smučajo.

Kamnik, 5. novembra.

Se v začetku tedna je pobežala planine v višini nad 1000 metrov okrog 30 cm debela snežna odeja in par smučarjev je takoj pohitel v planine, da preizkusijo smučke in prvi sneg, ki se nam je pričel tako zgodaj ponujati. V soboto so dobile planine spet izdatno plast novega snega in Veliko planino je že v soboto naskočilo kakih 10 smučarjev. Vse kaže, da bo letošnja zima bolj naklonjena zimskemu sportu kot pa pretekla, ko smo do srede januarja zastoj mazali smučki in čakali snega.

Prof. Srečko Kumar

bo vodil nocojšnji koncert Učiteljskega pevskega zbora v Ljubljani

Naše gledališče

Drama.
Začetek ob 20.

6. novembra, ponedeljek: Komedija zmešnjav. Red B.
7. novembra, torek zaprto.
8. novembra, sredo: Tartuffe. Red Sreda.

★

Drevi se po daljšem presledku ponovi v dramu »Komedija zmešnjav«, izredno zabavna Shakespearejeva veseloigrca, ki drži v napetosti občinstvo s svojimi zapletki in komičnimi situacijami prav do kraja. Nocojšnja predstava bo za red B. vendar je ostalemu občinstvu na razpolago dovolj se-dežev vseh vrst. Ker je to ena izmed zadnjih predstav pred Božičem, opozarjamo nanjo prav posebno.

Opera

Začetek ob 20.

6. novembra, ponedeljek zaprto.
7. novembra, torek: Samson in Dalila. Red C.
8. novembra, sredo: OL-OL. Začarani ptič. Red A.

Objave

Klub jugoslovenskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre opozarja svoje članstvo na članski sestanek, ki bo drevi ob 20. v društvenem lokalu. Razpravljali bomo o prireditvah za rapalski dan. Udeležba obvezna.

Klub trgovskih akademikov bo priredil pod okriljem strokovne sekcije serijo predavanj o najaktualnejših gospodarskih, socialnih in strokovnih problemih. Prvo predavanje bo drevi ob pol 21. v mali dvorani Delavske zbornice. G. dr. Stojan Bajič nam bo predaval o zanimivi temi »Opazovanja z mednarodne konference dela«. P. n. absolventi(nje), udeležite se predavanja polnostrojnito. Gostje dobrodošli! — Odbor.

Kateri izmed omenjenih filmov je napravil na vas najboljši, najgloblji vtis? Kaj vam je v tem filmu najbolj ugajalo? Ali snov (sujet) ali posnetki, ali glasba ali ...? In kaj vam ni ugajalo?

Prosimo, držite se navedenih vprašanj in odgovorjajte kratko, jedrnat. Na vsako vprašanje zadošča en do dva stavka kritike. Ako izmed navedenih filmov niste videli vseh, prosimo, katerih niste videli.

Danes za začetek razpisujemo ocene za naslednje nedavno predvajane filme: »Ektazoz«, »Oporko dr. Babusa«, »Planine kljujejo in« Mat. Harie.

Bodi poudarjeno, da ni treba ocenjevati vseh filmov, temveč le onega, ki vam je ostavil najgloblji vtis.

Poleg najboljših ocen objavimo vsakokrat še celotni rezultat ocenjevanja.

Ocene naj bodo v urednosti vsakokrat najkrajše v petek. Dajemo torej besedo vsem prijateljem in ljubiteljem filma ter vas vabimo, da se odzovete kot objektivne kritičarke in stvarni ocenjevalci.

Ruski učenjak predava v Ljubljani

V soboto zvečer je predaval pod okriljem Ruske Maticе v prostorih Francoskega instituta v Ljubljani znameniti ruski znanstvenik in publicist, prvi član Ruske akademije znanosti, prof. Peter Struve iz Pariza. Uglednega predavatelja je pozdravil v imenu Ruske Maticе njen predsednik, univ. prof. E. Spektorski, ki se je spomnil letošnjih slovenskih jubilejev, med njimi 25letnice slovenskega kongresa v Pragi. Nato je povzel besedo prof. Struve in nas v daljšem predavanju seznanil z osebo in delom ruskega slavista Vladimirja Ivanoviča Lamanskega, čigar slovenska rojstva pada v letošnje leto.

Vladimir Ivanovič Lamanski se je rodil 26. junija 1833 in umrl 19. decembra 1914. Bil je sin visokega uradnika v ruskem finančnem ministristvu, njegov brat je bil ravnatelj ruske državne banke, a tudi ostali bratje so zavzeli odlične položaje, medtem ko je njegov sin Vladimir Ivanovič zaslovel kot odlični geograf in geolog. Predavatelj je spoznal Vladimirja Ivanoviča v osemdesetih letih kot vseučilišnični: bil je originalen mož, majhen, z dolgo brado; njegova figura je razodevala nekaj do-cela svojakega, a tudi imponujočega. Lamanski je bil eden največjih ruskih poznavalcev Slovanov in tudi znamenit publicist. Kakor njegov slavi učitelj Striznjevski, ki je iz narodnega gospodarja in statistika postal etnolog in nato filolog — slavist, se je tudi Vladimir Ivanovič prvotno bavil z raziskavanjem slovanske pravne zgodovine,

ne, nato je postal zgodovinar kulture, bavil pa se je mimo tega z etnografijo, ustanovil najboljši ruski etnografski časopis »Živaja starina« in se sploh zanimal za mnoga vprašanja, za mladih let enako kot vse poznejše življenje. Rusi so imeli v 19. stoletju mnogo takih, skoraj univerzalnih znanstvenikov in publicistov in med nje se šteje tudi Lamanski. Njegova prva disertacija je obravnavala Slované v Mali Aziji, v doktorski disertaciji pa je zbral in kritično premočeval vse, kar so na zapadu pisali o Slovanih. Njegovi poznejši spisi, ki vsebujejo sila mnogo tudi še danes tehtnega materiala, pa so stali večidel nedovršeni. Proučeval je med drugim grško-slovanske stike, znanstveno raziskaval staro češko literaturo; med viri, ki jih je uporabljal, citira tudi našega Kopitarja. Zal, da je ostala nedovršena njegova velika študija o sv. Cirilu in Metodu. Posebno znamenit je bil Lamanski kot publicist. Ta pozni slovanofil sodi med najaktivnejše ruske publiciste 19. stoletja. Bil pa je tudi kot publicist znanstven mislec in prodoren kritik; njegovi sestavki so razodevali poleg publicističnega temperamenta obsežno erudicijo in veliko objektivnost.

Zanimivo in na široko zajeto predavanje je zapustilo najboljši vtis in občinstvo se je učenemu predavatelju zahvaljevalo z navdušenim aplavzom. Udeležba je bila vzhle slabemu vremenu zadovoljiva. Med poslušalci smo opazili tudi češkoslov. konzula g. inž. Ševčika. —o.

Deseti brat pri šentjakobčanih

V soboto in sinoči so v svoji dvorani v Mostnem domu otvorili šentjakobčani novo sezijo svojega odra. Ko so lani v tem času odpravili svojo novo, s trudom priborjeno dvorano sredi mesta, je bil to za vse šentjakobčane velik praznik in prva predstava je bila tedaj zasedena do zadnjega kotička. V enem letu, tako se zdi, je teatrska kriza tudi v šentjakobcih narahlo posegla s svojo roko, vendar pa je oder ohranil številno zvesto družino občinstva okrog sebe. Za prvo predstavo so naštevali Jurčičevega »Desetega brata« v novi lastni dramatisaciji. »Deseti brat« je najbolj razširjen, najbolj priljubljen slovenski roman in nič čudnega ni, da se pisatelji in gledalci delavci zmerom iznova lotevajo, poiskati mu čim popolnejše odrske podobe, da bi nepozabne tipe originalnega Jurčičevega dolenskega mlajša prikazali občinstvu tudi v neposredni, živi sliki. Drama se iz Jurčičevega romana seveda ne da napraviti in zato ni na nikomere krivde, da tudi nova dramatisacija ni prinesla povsem zadovoljive rešitve.

Uprizoritev sama pa je bila v vsakem oziru na višku. Za režijo, ki je bila odlična, na lepaku nihče ni podpisal in tako se v gledalcu ne potrjuje vtis, da je uprizoritev nekakšno kolektivno delo ansambla. Režija, inscenacija in igralci — vsi so dali najboljše iz sebe, kar oder zmora, in so

ustvarili predstavo, s katero so nadvse dostojno uvedli novo leto svojega dela. Scenarija, ki so jo pod vodstvom g. Jeroma zasnovali člani odra, je idilično preprosta in lepa, pesem za odrom jo je diskretno podprta. In igralci — sami stari dobri znanjci, ki vsako leto stopajo na sceno zmerom bolj svežih, bolj vajenih moči, vmes pa nekaj novih, mladih, ki so najboljša garancija, da oder ne rase samo po posameznikih, temveč tudi v svoji celoti. Gosp. Košak (Martinec Spak) ni bil prvi igravec samo po velikosti vloge, temveč tudi po kvaliteti igre. V duetu Manica—Kvas, ki je v dramatisaciji vse premalo izrazil, sta gđ. Pirčeva in g. Kunc odigrala prav tiho lepe prizore. Vkljub neodrskemu tekstu je zlasti gđ. Pirčeva podala lep lik grajske gospodične. Iz brezdane vreče smeča sta s polnimi prgišči zajemala gđ. Bučar in Lavrič kot Krjavelj in Dolek. Na bogati galeriji kmečkih tipov je bil najverjetni Matetžek g. Gnidovca, ki je obenem edini govoril polnozvočen dolenski dialekt. (In vprašanje ljudskega govora na odru ni zadnje vprašanje ljudskega igralca.) V grajskem, gosposkem krogu so z nastopom osvojili še gđ. Karus kot stari Piškav, Kukman, Hanžič, Vizjak in pa gđ. Meletova.

Občinstvo je sprejelo igro z živahnim aplavzom.

Pričetek družabnih večerov JNS

V restavracijskem salonu na glavnem kolodvoru se je vršil v soboto zvečer prijateljski sestanek pristašev JNS za taborsko okrožje. Čeprav je bilo prav slabo vreme in je divjal zunaj snežni metej, čeprav je bilo na vseh koncih in krajih polno prireditelj, je bil sestanek odlično obiskan, dvorana polna.

Zborovanje je otvoril predsednik taborskega okrožja dr. Pestotnik s kratkim pozdravom. To je prvi letošnji sestanek, a se bodo poslej po možnosti vršili vsak mesec. Poudarjal je važnost teh sestankov zlasti v političnem pogledu in podčrtal, da je treba začeti organizacijo graditi od spodaj navzgor ter širiti idejo nacionalne stranke med narodom. Važni pa so taki sestanki tudi v kulturnem, prostornem in socialnem pogledu, ker se zbe-ro ljudje vseh slojev in stanov in se do-bro spoznajo kot tovariši in sodelavci. Potrebni pa so taki sestanki tudi, da se izve za socialne potrebe okraja kakor posameznikov. V prostornem pogledu je važno, da slišimo kako predavanje ali diskusijo ter da medsebojno izmenjamo misli. JNS bo prirejala redno taka predavanja. H koncu je dr. Pestotnik prečital pozdravno brzojavko ministra dr. Alberta Kramerja. Bilo je sklenjeno, da

se g. ministru odpošlje enako prisrčna zahvalna brzojavka.

Udeležence sestanka je nato pozdravil dr. Cepuder kot posledični predsednik sreskega odbora JNS ter jim izrazil tudi pozdrave po naročilu ministra dr. Kramerja. Na kratko je podal zgodovino ustanovitve JNS in se pridružil izvajanjem predgovornika, da je treba stranko graditi od spodaj navzgor in da mora biti vsa stranka osnovana na moralni bazi. Na površje morajo priti tudi mladi ljudje.

Glavni del večera je izpopolnil z vsestranskim, temeljitim, poučnim predavanjem prof. dr. Rudolf Koprivnik. Podal je odlomke iz politične zgodovine Balkana v zadnjih desetletjih, v polpretekli dobi, nato pa povedel poslušalce v zgodovino srednjega veka na Balkanu, ko so balkanski narodi še imeli svoje lastne države, a so bili pozneje zasvojeni s strani Turkov. Njihovo življenje pod turško vladjo je bilo mučno, neznošno. Po večstoletnem jarmu so se začeli balkanski narodi v 18. stoletju polagoma odtrgavati od turške države, toda kmalu so zapadli pod vpliv interesnih sfer velikih držav, predvsem Nemčije in Avstrije, na drugi strani pa Rusije in Anglije. Kakor

ste. Kako to? Ona ni kriva, krivi so časi, v katerih živimo. Otrok se vrne k materi, ljubezen je zmaga.

Titani neba

Filmska produkcija Metro-Goldwyn-Mayer je v režiji Georga Hilla izdelala film, ki nam predločuje manevre ameriške zračne flotije. Izdelava dobrih filmov letalstva je dokaj težavna in ima to slabo stran, da nam one najdivnejše izvedbe več ali manj izdela s pomočjo trikov. V filmu »Titani neba« so pa ti triki popolnoma odpadli, namesto njih najdemo naravne posnetke vratolomnih akrobacij v zraku.

Vsebina filma sama na sebi je zajeta iz vojaškega življenja, z vsemi njegovimi dobri in veselmi dogodilji ter s požrtvovalnostjo tovarišev. Pokaže nam pa tudi veliki ponos »asov zrakas«. Oni strah, da bi moral za tem ali onim priti drugi na njegovo mesto. Oni boj za ohranitev položaja, v katerem se nahaja poedinec ter strah pred konkurenco drugih.

Najbolj veličasten prizor v filmu je gotovo oni, ko je tovariš, ponosen na svoje prvenstvo v zraku, degradiran zaradi tega, ker se ni ob alarmu nahajal na brodu. Zamenjal je svojo dolžnost in njegovo mesto zasede njegov najhujši tekmeec, katerega je sovražil.

Začelo se so vaje. Aeroplani manevrirajo v zraku. Kar naenkrat pade ašina megla, strah vseh zrakoplovcev. Letalo s pilotom in navigatorjem trešč v morje. Oba sta težko ranjena, a pomoči od nikdar. Strašne ure za oba osamljena in brez

hrane. Kar zabrni v zraku glas motorja. Pomoč je tu. Degradirani mehanik je pozabil na vse: mrznje in sovražstvo. Nesel je ranjenima tovarišema pomoč. Naloži ju na letalo in odleti na matično ladjo »Saratoga«. Ni pa mu bila sreča mila. Letalo se vrže. S skrajnim naporom se bori pilot proti ognju. Srečno prispe na ladjo. Iz gorečega aparata izvirajo tovariši tri ranjence. On, ki je nesel pomoč, podleže silnim opeklinam.

Truplo mrtvega spuste v morje — v neizmerni grob mornarjev.

Rešena tovariša se zadnjič poslavljata od onega, ki je za nju dal lastno življenje. Morje sprejme truplo mrtvega junaka. Topovi zagrmje v pozdrav onemu, ki je v nesreči pozabil, kaj je sovražstvo in mrznja, zavedajoč se samo, da so tovariši v nevarnosti in je izvršil več, kakor mu je velevala tovariška dolžnost.

V tem filmu nastopajo naši znanci Wallace Beery, Clark Gable in Conrad Nagel. Govor v filmu je nemški.

Manuskript za ta film je spisal poročnik ameriške vojne aviacije Frank Weed in sicer po lastnih doživljajih ob priliki nekih manevrov zračnega brodograja tik po vojni. Film je veličastna pesem kraljev zrakas, onih najdivnejših med drznimi, njih, ki jim je strah povsem tuj.

Prijatelj filma

Otvorjamo kotiček »Prijatelj filma«. Predvsem naj služi kritiki občinstva, prijateljev filma, v obliki ankete. Prosimo torej čitatelje in prijatelje filmske umetnosti, naj se odzovejo s stvarnimi, a kratkimi

TEDEN DNI FILMA

Plačana ljubezen

Pod tem filmskim naslovom si vsakdo predstavlja film z vsebino pobeščnosti. Vendar ni tako: Režiser George Jacob si je vzel za vsebino tragedijo žene, katere mož je bil na visokem in odgovornem položaju, a je zaradi splošne krize postal brezposeln, brez zaslužka. Žena je videla, kako propada dom, bala se je za otroka in moža. Rada bi pomagala, a ni šlo. Da reši moža in otroka, je segla po zadnjem sredstvu: prodajala se je za denar. Do tega koraka so jo prisilile razmere. Odpovedali so jim stanovanje, v nekaj dneh bi se morali izseliti in ni vedela, kje bo dobila denar, da kupi ljubljenu sinku kos kruha.

V velemestu, polnem bogastva in bede je lepa in ponosna ženska kmalu našla pot. V elegantnih saloni Grand hotela se je sestajala »Elita«. Tu so imeli svoj bridgeklub. Sem je zašla tudi gospe Heda, iskala je svojo prijateljico Vero, ki ji je bila objubil, da ji izposluje pri svojem prijatelju zaposlitev moža. A tudi tu ni uspela. Tudi tu vlada brezposelnost. Ni izhoda in ga ni. Samo madame Wronskaja se lahko pomaga. Ona ima najlepše nečest in najbolj luksuriozni lokal »Maison des Rendes-vous«, lokal, v katerem lahko možki z nabitim listnicami kupijo v kratkem času ženske iz najboljših družbe. Heda je v strašnem duševnem in materialnem boju, stric njenega moža je odbil pro-

šnjo za pomoč na najsurovejši način. V tej duševni razdvojenosti se poda na pot k Madame Wronski. Heda je upala, da ji Madame Wronskaja posodi denar. A ko je zaznala, kakšno protislovno zahteva od nje, se je obrnila in šla.

Sedaj je spoznala, odkod ima njena prijateljica denar za elegantne obleke in razkošno življenje. Zapuščajoč to grozno hišo, sreča generalnega ravnatelja Jörmsa, človeka, ki je bil stalen in najvidnejši gost tega lokala. On vidi Hedo. Njen elegantni nastop in samozvestna drža mu imponira. Od Madame Wronske zahteva, da mu jo za vsako ceno privede. Madame Wronskaja ga zamaž svari, da Heda ne spada v vrsto njegovih žrtev. Gospod generalni ravnatelj užalosten preči, da se sicer več ne vrne v ta lokal.

Heda pride domov ba v času, ko se je hotel njen mož ustreliti. Muke trpljenja so jo tako upropastile, da ni imela nikake odporne sile več. Padla je. Dobila je denar, za katerega je prodala svojo čast in srečo. Mož dobi zaslužek, a žena je pred duševnim polomom. Mož vesel, a žena v mukah. Šla je na pot, s katere ni povratka.

Mož je seveda le dognal, odkod ženi denar. Sledi tožba za ločitev zakona. Otrok, njen ljubljene, pripada možu. Heda zaide v preiskovalni zapor. Prijatelj jo obišče in ji ponudi pomoč. Saj on ve, za katero ceno se je prodala. Pred sodiščem jo opro-

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Odlikovanje francoskih invalidov

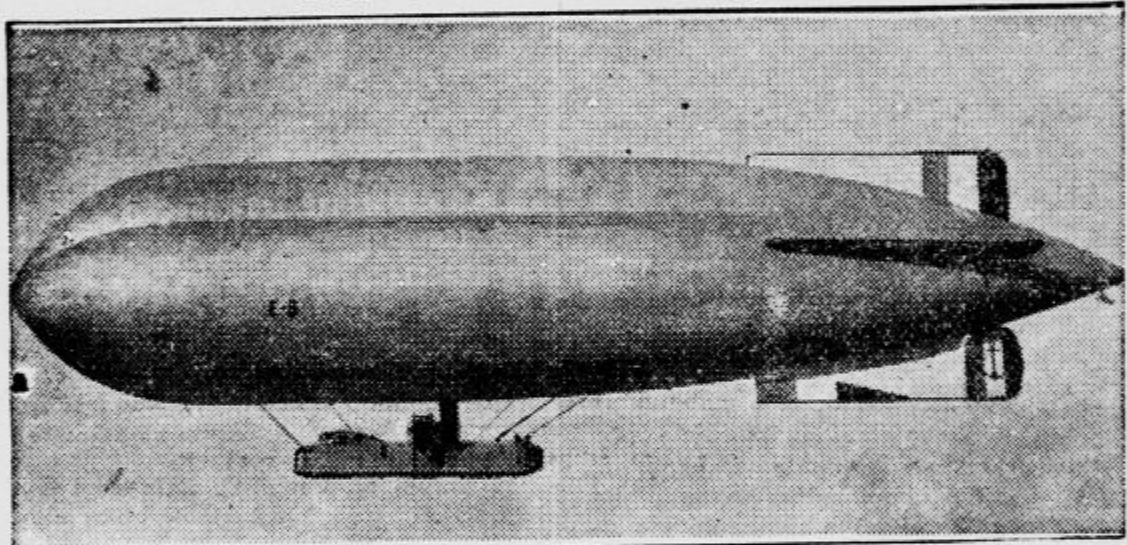
Francoski general Mariaux deli odlikovanja udeležencem svetovne vojne

Pariška jesenska moda

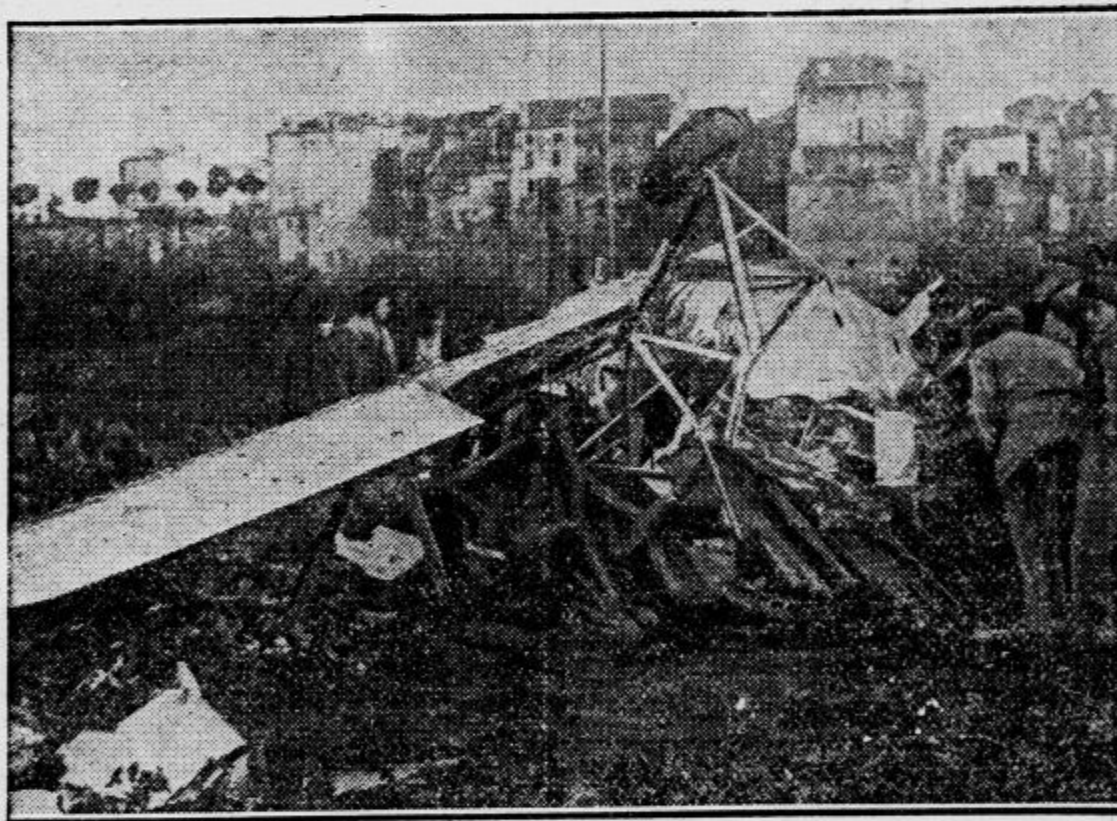
Na levi dama v sivem z astrahanom obšitem kostumu iz volne; na desni solidna obleka iz rjavega blaga s peščenordečo serpo

Nov francoski zrakoplov

V Franciji so izročili prometu nov napolnjeni zrakoplov »E 6«

Letalska nesreča — štiri mrtvi

Pri Bordeaux v Franciji je te dni treščilo na tla letalo. Štiri osebe, ki so se vozile v njem, so se ubile

Ponesrečeni rekordni polet

Francoski letalec De Verneily, ki je srečno prispel iz Pariza v Tunis ter se je vračal po isti poti nazaj, je zabredel v snežni vihar ter je zasilno pristal pri Dijonu. Ko se je naslednji dan dvignil z letalom, da bi nadaljeval polet, je treščil z letalom na zemljo in se ubil. Tudi njegovega pilota in enega potnika je doletela enaka usoda.

Desno spodaj: letalec Charles de Verneily, levo zgoraj njegov mehanik Marcel le Bas

Hoteli sta opleniti starko

V Hagenbergu pri Pregartenu sta te dni dve 19 letni deklini hoteli napasti 66 letno starko Ano Anstlerjevo. Napadalki sta vedeli, da hrani starka par sto šilingov gotovine. Zato je zasnovala ena izmed napadalk, ki je služila v Lincu, roparski napad. Anstlerjevo sta hoteli napasti v kuhinji, jo pretepsti z gumovko ter ji nato zadrgniti vrat z rjuho. Denar, ki bi ga bili uplenili pri napadu, sta hoteli skriti ter ga porabiti šele čez nekaj mesecev za nakup raznih reči. Služkinja, ki je bila zasnovala napad, je prišla preteklo nedeljo k žrtvi, kjer je čakala na svojo prijateljico. Celo uro je čakala na to priliko, ko pa le ni bilo njene tovarišice, ki se je medtem skesala in povedala o zasnovanem zločinu svojim staršem. Oče dekleta, ki je priznal zasnovani čin, je takoj ovadil hčer policiji, da je šla k Anstlerjevi in je res našla tam služkinjo, ki je po daljšem oklevanju priznala svojo namero.

Obriti spomenik

V Hastingsu stoji spomenik normanskega kneza Viljema Osvajalca, ki je tu, kakor znano, izvojeval tisto bitko, ki ga je spravila na angleški prestol. Viljem je upodobljen tu v pozni zmagovalca in po okusu dobe, v kateri je spomenik nastal, nosi brado. V novejšem času pa se je izkazalo, da za življenja sploh ni nosil brade. Po dolgih debatah je občinski svet v Hastingsu sklenil, da ugodi željam ljubiteljev historične resnice in je naročil nekemu londonskemu kiparju, naj spomeniku »obrije« brado — kar se je tudi zgodilo. Seveda z dletom, ne z britvijo.

Nuna dobiva poljub

Policijski prefekt Pariza Chiappé izroča neki zaslužni nuni odlikovanje in ji daje pri tem tradicionalni poljub

Predpotopna zver v škotskem jezeru

Angleški listi priobčujejo vest, ki spominja, čeprav je letna doba že precej hladna, na poletne častniške race o morski kači. Poročevalci pa trdijo z vso prepričljivostjo, da ni race. Če je ta vest resnična, tedaj ima škotska, dežela grozotnih bajk in pripovedk, v enem svojih najbolj skrivnostnih gorskih jezer, v jezeru Lochnessu

Živega zmaja

ta predpotopne dobe, enega izmed tistih savrov, kakršne poznamo iz paleontoloških razprav. Stotine ljudi trdijo, da so tega zmaja videli v celoti ali delno v letošnjem poletju. Običajno je plaval na površini jezera, enkrat pa je stopal tudi po suhem. Vsi ga opisujejo soglasno kot zverino, ki meri kakšnih

deset metrov v dolžino,

ki ji je sam vrat dolg kakšna dva metra in ima žareče oči ter dva, grbi podobna izrastka na hrbtu. Vsi se tudi soglasno čudijo brzini pošasti v vodi, ki ne zaostaja prav nič za brzino velikega motornega čolna.

Zaročenka v kletki

V neki vasi v južni Španiji se je primerilo več tatvin, ki so napotile oblasti, da so izvršile hišne preiskave po vsem kraju. Preiskali so tudi hišo nekega bivšega hlapca, ki je živel v njej že dolga leta v popolni ločenosti od sveta in ni sprejemal nikoli nobenih obiskov. V hiši, v katero je marsikoga že dolgo mikalo pogledati, sicer niso našli ukradenega blaga, pač pa nekaj zanimivejšega. Sredi spalnice so policijski uradniki našli veliko, močno železno kletko, v njej pa popolnoma zanemarjeno in po vsej priliki blazno, za roke in noge zvezano žensko, ki je s strahom gledala v nenadejane obiskovalce in govorila nekaj nerazumljivega. Nečloveškega čuvaja te kletke so trdo zgrabili in je kmalu priznal, da je to njegova bivša zaročenka. Pred kakšnimi desetimi leti se je bil vanjo noro zagaladil in ko je opazil, da ji dvori še neki drugi moški, jo je enostavno odvedel in zaprl na ta način v svojo hišo...

Bolgarski državnik v Parizu

Sofijski ministrski predsednik Mušanov se je mudil zadnje dni v Parizu, kjer se je ponovno razgovarjal s francoskim zunanjim ministrom Paul Boncourjem

Dante v luči antropologije

Odkar so Dantejevi zemeljski ostanki nekoč na nepojasnen način izginili, odpirajo nezaupljivi Italijani od časa do časa njegovo grobnico v Ravenni in jih preiščejo. Tako se je zgodilo tudi pred nekoliko dnevi, pri čemer je prof. Santi Murratti, znani antropolog, okostje košček za koščkom pregledal in ga izmeril. To ni tako nevažno, kajti nekoč so našli med kostmi celo kost ovna, ki je prišla med Dantejeve kosti na nepojasnen način.

Okostje je zvezano s srebrno žico po načinu učnih skeletov. Barve je rjavkaste, kakor bi bilo iz orehovega lesa. Lobanja ima prostornino 1700 kub. cm in je harmonična v svojih oblikah. Možgani so morali tehtati 1500 do 1600 g, torej približno 200 g več nego pri povprečnem Italijanu. Visok je moral biti Dante nekaj manj nego 165 cm in je moral stopati malo naprej nagnjen. Antropometrični podatki kažejo, da je Dante pripadal dobri rasi.

Množica pred finančnim ministrstvom

Pred finančnim ministrstvom v Bukarešti se je te dni zbrala množica kakšnih 600 oseb. Ljudje so zahtevali, naj jih sprejme finančni minister, da bi posredovali v osebnih zadevah. Kljub prošnjam pa niso nikoli pustili v palačo. Zastržili so vhode z močnimi oddelki orožništva. To je ljudi tako razkačilo, da so naskočili orožnike in končno vdrli v prostore finančnega ministrstva, ki pa je bil medtem že odnesel svoje pte.

Kar se tiče prizorišča te dramatične senzacije iz pradavnih dob, Lochneškega jezera, je pripomnil, da je na škotskem že davno na glasu kot

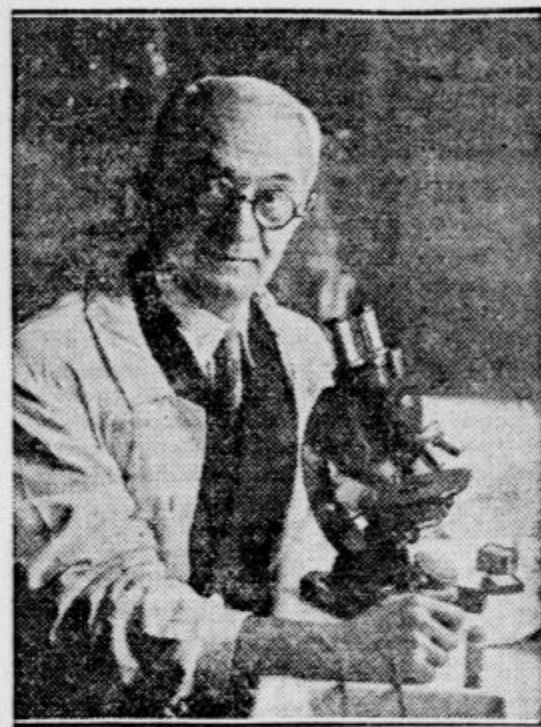
najbolj strahotno jezero.

V nasprotju z drugimi škotskimi gorskimi jezери pozimi ne zamrzne in je med vsemi najmanj raziskano. Meritve na posameznih krajih so pokazale, da je do 300 m globoko, a povsod ga niso še niti izmerili. Potapljači trdijo, da so videli na njegovem dnu »kakor katedrale«

ogromne jame.

Za osebami, ki so pri kakšni nesreči izgubile v to jezero, ni bilo nikoli več nobenega sledu. Ali jih je požrl strašni zmaj? Takšnim ugribanjem se vda sedaj angleška javnost. Da pride tem in drugim trditvam do dna, pa se baje pripravlja na pobudo škotske ribarske zbornice ekspedicija, ki pojde z mrežami, kakršne so uporabljali v vojni za lov na podmornice, raziskovat dno Lochneškega jezera.

Mogoče prihodnjšč

Francoski bakteriolog profesor Lavaditi je bil predlagan za Nobelovo nagrado za zdravilstvo, a je ni dobil zaradi konkurenta, ki se je pojavil v osebi ameriškega raziskovalca kromosomov Hunta-Morgana

DAMSKI PLAŠČI

205.— Din športni plašč

290.— Din plašč z baržunom,

342.— Din plašč s kožuho vno

ANT. KRISPER

Mestni trg 26 Stritarjeva ulica 1-3 LJUBLJANA

Tatvina 50 kg zlata

Predržna tatvina se je primerila te dni v Londonu, kjer so prevažali zlato sredi belega dneva. Štirje oboroženi roparji so napadli tovorni avtomobil ter odnesli za 300.000 angleških šilingov zlata. Napad je bil izvršen tako urno in spretno, da ni bilo mogoče pravočasno klicati na pomoč, zaradi česar se je podvig posrečil. Napadalcu so morali vsekakor razpolagati z vsestransko točnimi informacijami, da jim je stvar tako uspeša. Doslej ni za storilci nobenega sledu.

Rjavosrajčniki v Lilleu

Neki nemški inženjer, z imenom Friederling, ki je bil svojčas zaposlen pri nemških reparacijskih dobavah v Franciji, je ustanovil v Lilleu krajevno skupino rjavih čet ter organiziral v nji nemške inženjerje in delavce. Tej organizaciji so zdaj prišli Francozi na sled in bo zaradi ne interveniral francosko notranje ministrstvo potom poslanika pri nemški vladi v Berlinu.

Okradeni muzej

Iz varšavske knjižnice so te dni ponoči odnesli tatovi 15 dragocenih slik, ki jih je bil svojčas daroval Napoleon generalu Krasinkemu. Slike je morala ukrasti le dobro organizirana družba. Ukradena platna predstavljajo vrednost milijon zlotov.

Vsak naročnik „Jutra“ je zavarovan za 10.000 Din!

Guy de Maupassant:

Pierot

Gospa Lefèvre je potekala s kmetov. Bila je vdova, ena tistih polkmetic, ki nosijo klobuke s širokim trakom, govore nepravilno, se zde nekaj več od drugih in pod šaljivo, zaprto zunanostjo skrivajo neuglajenost in samovoljnost, kakor iz surove svile.

Rozalija, pridno in preprosto vaško dekle, ji je pomagala pri opravilih.

Stanovali sta v majhni zeleni, obokani hiši ob cesti v Normandiji, sredi Cauxa.

Pred hišo je bil majhen vrt in tu sta gojili zelenjavo.

Neke noči so jima bili ukradli dvanaest čebul.

Cim je Rozalija opazila tatvino, je takoj zbežala klicat gospo in ta je v samem lanenem krilu planila iz sobe. Bilo je strah in groza! Pokradli so gospo Lefèvre! Gospo Lefèvre so pokradli! Torej kradejo tod okoli in se lahko vrnejo, kadarkoli se jim bo vzeljubo.

Prestrašeni ženi sta iskali sledov, blebetali sta in ušibali. »Tule je šel. Tam je stopil na zid; todle je skočil na gredo.«

Postalo ju je strah pred bodočnostjo. Ne spati ne bosta mogli več mirno.

Glas o tatvini se je naglo razširil. Prišli so sosedje, ki so tudi ušibali, se pogovarjali; ženi sta vsakemu novodošle mu posebej razlagali svoja dognanja in svoje misli.

»Psa bi morali imeti,« je svetoval neko iz sosednje pristave. Zares, morali bi imeti psa, da bi vsaj z lajanjem opozarjal na prišleece. Ne velikega psa, gospod! Kaj bi neki počeli s takim velikim psom! Ob nič bi ju spravil, toliko bi pojedel. Kakšnega majhnega (v Normandiji jim pravijo quin), majhno, vetroprasto ščene, ki rado laje.

Ko so sosedje odšli, se je gospa Lefèvre še dolgo pomenkovala z Rozalijo o psu.

Premišljevala je, pa našla je sto ovir in še več; kar otrpla je, če je pomislila na polno skledo juhe. Bila je ena tistih skopih deželskih gospa, ki zmirom nosijo v žepu par grošev, da dajejo pred drugimi v bogajme revnim počestnikom in cerkovniku ob nedeljah.

Rozalija, ki je ljubila živali, je tudi povedala svoje razloge in jih je pretkana branila. Naposled sta sklenili, da bosta imeli psa, majhnega psa.

Šli ste ga iskat, pa povsod ste našli le velike, da je človeka kar streslo ob misli, koliko juhe poje takle pes. Trgovec Rolleville je pač imel čisto majhne-

ga, pa je zahteval zanj 2 franka kot plačilo za trošek, ki ga je imel z njim. Gospa Lefèvre je odločno dejala, da bi pač lahko hranila eno ščene, da ga pa ne bo kupovala.

Pek, ki je vedel za ta dogodek, je pripeljal nekega jutra na svojem vozu čudno majhno živalco, vso rumeno in skoraj brez nog, s krokodiljim trupom, z lisičjo glavo in z repom, podobnim trompeti; pravega pravcatega trombonosca, ne večjega od svojih vrstnikov. Neki odjemalec bi se ga bil rad iznebil. Gospe Lefèvre je močno ugajalo to umazano ščene, ki ničesar ni stalo. Rozalija ga je poljubila v gobec in je vprašala po njegovem imenu. »Pierrot,« je dejal pek.

Napravili sta mu ležišče v starem zaboju za milo in dali sta mu vode. Pil je. Nato sta mu ponudili še kos kruha. Tudi jedel je. Gospo Lefèvre je skrbelo: »Ko se bo dobro privadil hiše, ga bova pustili svobodnega. Okrog hiše, koder se bo potepal, bo pač iztaknil dovolj hrane.«

Zares sta ga izpustili, pa je vendarle bil lačen. Sicer je lajal le takrat, kadar je hotel jesti, pa takrat je lajal prav ogorčeno.

Na vrt je še zmirom lahko prišel vsakdo. Pierrot je vsakogar pozdravil z

veselim skakanjem in ni niti enkrat zalajal.

Gospa Lefèvre se je privadila nanj. Celo vzljubila ga je in včasih mu je iz roke dajala jesti koščke kruha, namočenega v juhi.

Pa na davek ni nič mislila in ko so zahtevali za psa 8 frankov — 8 frankov, gospa! — za to ščene, ki niti lajalo ni, se je skoraj onesvestila.

Takoj sta sklenili iznebiti se psa. Pa nihče ga ni maral. Noben kmet 10 milj okrog ga ni hotel vzeti. Tako ni bilo drugega izhoda kakor apnena jama, ki čaka vsakega psa, ki se ga hoče kdo iznebiti.

Sredi prostrane ravnine stoji nekaj uti podobnega, ali bolje čisto majhna streha, postavljena na zemljo. To je vhod v apnenico. Navpičen vodnjak se spušča 20 m pod zemljo in meji z dolgo vrsto rud.

Enkrat na leto, ob času, ko gnoje njihove, se spusti nekdo v ta prostor. Ves ostali čas pa služi kot pokopališče zavrnjenih psov, čisto, ko gre človek mimo te odprtine, slihi iz nje žalostno zavijanje, zdaj besno, zdaj obupno lajanje, ali pa pretresljiv jok.

S strahom beže od tod lovski in pastirski psi; če se nagne nad luknjo, čutiš, kako se dviga iz nje neznošen smrad

po trohnboli. Strašne drame se dogajajo v njenem mraku.

Ko žival poginja že deset ali dvajset dni, hraneč se z nečistimi ostanki svojih prednikov, vržejo vanjo nenadoma novo, mnogo večjo in seveda močnejšo žival. Sami sta tam, sestradiani, s svetlimi očmi.

Spopadata se, podita se, omahujeta, zmirom nemirna. Glad pritiska. Napadata se in se borita dolgo, ogorčeno; močnejši požre slabejšega, ga raztrga še živega.

Ženi sta sklenili iznebiti se psa na ta način, pa skrbelo ji je, kdo da bo izvršil to opravilo.

Cestar je zahteval 10 suov za pot. Gospe Lefèvre se je zdelo cena do skravnosti pretirana. Pobalin iz sosesčine bi bil zadovoljen s petimi sui, pa tudi to se ji je zdelo preveč.

Rozalija bi ga kar najraje sama odnesla, tako po potu vsaj ne bi bil izločen surovstvu pobalina, ki bi ga že vnaprej obvestil, kaj ga čaka. Domenili sta se, da bosta šli obe, ko se bo znožilo.

Tistega večera sta mu dali dobre juhe z drobtino surovega masla. Požrl je vse do zadnje kaplje in ko je zadovoljno mahal z repom, ga je vzela Rozalija v predpasnik.

Dolgi korak, kakor tatova, sta se

trebuh butala, kar se mi je posebno za zamaknjenega grozno nesposobno zdelo. L-o je s pestmi perbiglala, se tudi nekterikrat permerski na čelo bita in nekaj rudečiga se ji po obrazu polije. Jaz neumni nisem verjel, da je kri, ker na oči nisem bil prepričan, sim mislil, da je voda iz rudečih češminovih jagod. Sodil sim, da je mogla gobo v taki vodi namočeno imeti, zakaj ta kri ni bila, kakor nas drugih ljudi. Ja sim se prav k njenemu obrazu pripognil in sim dobro videl, da je bilo lahko kot pod njo spoznati, tako je bila ta kri redka! — Ko se nekoliko časa kaže, se zbrise in spet čist je bil obraz. Da sim tako sodil, mi nihče ne bo zameril, ker sim mislil, da bi se kri mogla ta čas že strditi in bi se ne dala tako čisto zbrisati. Potlej se zamaknjena še nekoliko ponavlja in vzdihuje, se na postelji vsede in prot nebesam obraz obrnjen ima, z očmi stermi, kakor bi daleč v nebo vidila...

...Nekdo je njeno govorjenje v zamaknjenju zapisoval, kar sim sam na svoje ušesa slišal, in takole mi je bral: »Ena duša umira — je že umrla — zdaj je pr sodbi, pa Kristus jo hoče zavreči — molimo, da je ne zavreže...« Na prošnjo zamaknjene in drugih pričujočih, (ktere je morda tudi tistikrat z grešniki zmerjal, k-kor ta čas, ko sim jaz gor bil) se je vendar Kristus usmilil in jo le v s'vice obsodil! »Zdaj boc — reče — ydo s'odnega dne v vicaht, tako da se ne bo mogla ganiti...«

Zanimivo je, kako so bili posamezni duhovniki že v Bleiwiesovih časih drobi bistriga duha, da so za videzen čunčev lahko spoznali sleparijo ali pa bolezen. V svojem razmikrivanju so bili celo malo presoreči in tudi nasproti Lenčici, ki očitno ni bila sleparka, temveč samo histerično dekle, ki se samo ni moglo zavedati, kaj se z njo godi, niso štedili z najostrejšo grajo.

Po smrti župnika Kaplenka L. 1892. se je Lenčica preselila nazaj na Goro, v svoj rojstni kraj. Po pismenem sporočilu občinskega urada Bloke je Lenčica umrla leta 1901. V popisni polj vaščanor iz leta 1885 pri tem uradu je v stolpec Lenčke s srčnikom vpisano: »svetnica«.

Strniški navaja v »Zadrukarju«, da je bila Lenčica visoka, jako mršava in suha. Imela je prozorno kožo, mirne, nekoliko rdeče oči. Govorila je votlo ko močno izstradana oseba. Med pravim zamaknjenjem je duševno in telesno silno trpela in je naravnost čudno, da ni podlegla hudim mukam. Sem ter tja je ob kaki priliki tako zaškrtala z zobmi, da si je lomila zobe.

Konec prihodnjic.

45877-27

le
proda In-
n. p. Vo-
o.